

*Plan*  
*Odnowy Miejscowości*  
*Gwiździny*



*na lata*  
*2011-2018*  
*październik 2010*

## Spis treści

<b>1.</b>	<b>Wstęp i powiązanie z dokumentami strategicznymi gminy .....</b>	<b>4</b>
<b>2.</b>	<b>Charakterystyka miejscowości .....</b>	<b>8</b>
2.1.	Położenie administracyjno-geograficzne .....	8
2.2.	Rys historyczny .....	10
2.3.	Funkcja miejscowości .....	14
2.4.	Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb kulturalno-społecznych mieszkańców .....	15
2.5.	Rolnictwo, użytkowanie gruntów .....	16
2.6.	Ludność .....	18
2.7.	Bezrobocie .....	21
2.8.	Pomoc społeczna .....	24
2.9.	Gospodarka .....	26
2.10.	Kultura – życie kulturalne .....	27
2.11.	Sport i rekreacja .....	33
<b>3.</b>	<b>Inwentaryzacja zasobów .....</b>	<b>34</b>
3.1.	Zasoby przyrodnicze .....	34
3.1.1.	Warunki geomorfologiczne .....	34
3.1.2.	Lasy .....	35
3.1.3.	Gleby .....	35
3.1.4.	Wody powierzchniowe .....	35
3.1.5.	Formy ochrony przyrody .....	37
3.2.	Zasoby kulturowe .....	37
3.2.1.	Zabytki architektury sakralnej i miejsca kultu religijnego .....	37
3.2.2.	Inne obiekty zabytkowe .....	40
3.2.3.	Obiekty kulturalne użyteczności publicznej .....	42
3.3.	Zasoby mieszkaniowe .....	43
3.4.	Zasoby oświatowe .....	43
3.5.	Zasoby infrastrukturalne.....	47
3.5.1.	Sieć komunikacyjna .....	47
3.5.2.	Wodociągi i kanalizacja .....	47
3.5.3.	Gaz i ogrzewanie .....	48
3.5.4.	Telekomunikacja i poczta .....	48
<b>4.</b>	<b>Analiza SWOT .....</b>	<b>49</b>
<b>5.</b>	<b>Kierunki rozwoju miejscowości Gwóźdźnicy .....</b>	<b>50</b>
<b>6.</b>	<b>Planowane działania w perspektywie 7 lat (2011-2018) .....</b>	<b>52</b>

<b>7.</b>	<b>Harmonogram realizacji projektów .....</b>	<b>60</b>
<b>8.</b>	<b>Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości .....</b>	<b>61</b>
<b>9.</b>	<b>Monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości .....</b>	<b>62</b>
9.1.	Monitoring rzeczowy .....	62
9.2.	Monitoring finansowy .....	63
<b>10.</b>	<b>Public Relations Planu Odnowy Miejscowości .....</b>	<b>64</b>
<b>Spis tabel .....</b>		<b>65</b>
<b>Spis rysunków .....</b>		<b>66</b>

## **1. Wstęp i powiązanie z dokumentami strategicznymi Gminy**

Plan Odnowy Miejscowości Gwiździny został opracowany na podstawie dostępnych w tym czasie wersji dokumentów programowych i strategicznych, regulacji prawnych oraz danych i dokumentów dotyczących rozwoju miejscowości Gwiździny.

Plan Odnowy Miejscowości Gwiździny jest narzędziem niezbędnym w procesie planowania zadań służących rozwojowi obszarów wiejskich w tej miejscowości. Dokument obejmuje charakterystykę miejscowości Gwiździny, w tym określa jej lokalizację, historię, funkcję, opisuje obszar o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb kulturalno-społecznych mieszkańców, użytkowanie gruntów, sytuację demograficzną, bezrobocie, pomoc społeczną, gospodarkę, życie kulturalne oraz sport i rekreację (charakterystyka miejscowości). Identyfikuje również zasoby przyrodnicze, kulturowe, mieszkaniowe, oświatowe, infrastrukturalne występujące na terenie Gwiździn. Plan Odnowy Miejscowości Gwiździny dotyczy lat 2011–2018. Podstawową jego część stanowi opis zasobów wsi i tkwiącego w niej potencjału oraz możliwości organizacyjnych mieszkańców. Dzięki diagnozie stanu w ramach analizy SWOT przedstawia analizę mocnych i słabych stron, jak również szans i zagrożeń miejscowości. Określa kierunki rozwoju miejscowości Gwiździny oraz wyznacza zadania polegające na poprawie jej sytuacji w poszczególnych obszarach rozwoju.

W dokumencie zaprezentowano również harmonogram realizacji projektów, system wdrażania oraz sposoby monitorowania i system komunikacji społecznej.

W pracach nad przygotowaniem niniejszego Planu uwzględniono i przeprowadzono spotkania w ramach konsultacji społecznych. W debacie wzięli udział przedstawiciele Urzędu Gminy, Sołectwa Gwiździny, jednostek organizacyjnych Gminy.

Obowiązek stworzenia planu wynika z zapisów Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - służącego wpieraniu obszarów i społeczności wiejskich. Plan Odnowy Miejscowości jest dokumentem programowym, który integruje potrzeby społeczności lokalnej w zakresie ładu kulturowo – ekologicznego, społecznego, gospodarczo – infrastrukturalnego. W swoich ustaleniach bazuje na dokumentach i programach planistycznych będących podstawą polityki regionalnej zarówno na poziomie krajowym, wojewódzkim jak i powiatowym. Zgodność Planu Odnowy Miejscowości ze strategicznymi dokumentami planistycznymi jest warunkiem koniecznym jego skutecznej realizacji.

Plan Odnowy Miejscowości Gwiździny jest zgodny z następującymi dokumentami strategicznymi Gminy Nowe Miasto Lubawskie:

### **1) Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie**

Plan odnowy miejscowości wsi Gwiździny wpisuje się w Plan Rozwoju Lokalnego (PRL) Gminy Nowe Miasto Lubawskie, który szereguje cele rozwoju gminy w trzech Priorytetach:

Priorytet I: Poprawa zagospodarowania infrastrukturalnego obszaru gminy

Priorytet II: Poprawa zagospodarowania w infrastrukturę społeczną obszaru powiatu

Priorytet III: Rozwój Zasobów Ludzkich

Do najważniejszych celów cząstkowych PRL należą:

1. Budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków,
2. Budowa i modernizacja urządzeń do zaopatrzenia w wodę i poboru wody,
3. Budowa i modernizacja dróg gminnych,
4. Wprowadzenie kompleksowego systemu gospodarki odpadami,
5. Poprawa jakości powietrza oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii,
6. Kompleksowe uzbrojenie terenu pod inwestycje,
7. Budowa i modernizacja gminnej bazy kulturalnej,
8. Budowa i modernizacja gminnej bazy turystycznej,
9. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury społecznej,
10. Stworzenie systemu aktywizacji zawodowej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym (*Plan Rozwoju Lokalnego na lata 2004-2006 oraz 2007-2013. 2004*)

### **2) Strategię Obszaru Lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz Gminy Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik.**

Misja obszaru sformułowana przez autorów Strategii brzmi Ziemia nowomiejska integruje dla tworzenia:

- nowych miejsc pracy,
- ochrony środowiska,
- wzrostu wykształcenia,

- bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców,
- rozwoju turystyki i kultury.

**Tabela 1**

**Wizja obszaru Nowe Miasto Lubawskie w perspektywie roku 2010 i dalszej**

<b>Grupa odniesienia</b>	<b>Treść pożądanego stanu obszaru dla grupy odniesienia</b>
Mieszkańcy obszaru	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Praca i mieszkanie dla każdego</li> <li>2. Powszechny dostęp do edukacji, kultury i sportu</li> </ol>
Władze samorządowe	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykształcone, komunikatywne władze o dużym autorytecie i poparciu społecznym</li> <li>2. Operatywni liderzy</li> </ol>
Przedsiębiorcy i inwestorzy	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Pełna infrastruktura techniczna „pod inwestycje”</li> <li>2. Stabilne zasady inwestowania</li> <li>3. Odpowiednio wykształcone zasoby pracy</li> </ol>
Rolnicy	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wieś wielofunkcyjna</li> <li>2. Pełna specjalizacja i wysoka towarowość produkcji rolnej</li> <li>3. Zróżnicowane formy własnościowe gospodarstw rolnych i spółdzielni</li> </ol>

*Źródło: Plan Strategiczny obszaru lokalnego Nowe Miasto Lubawskie oraz gminy Nowe Miasto Lubawskie i Kurzętnik. 1998.Gdańsk s.23*

### **3) Program ochrony środowiska Gminy Nowe Miasto Lubawskie**

Celem strategicznym, czyli misją powiatu nowomiejskiego, a więc i gmin wchodzących w jego skład, jest „Proekologiczny rozwój powiatu – działanie w kierunku osiągnięcia wysokiej świadomości ekologicznej społeczeństwa, zachowania walorów środowiskowych, krajobrazowych i przyrodniczych oraz pełna kontrola przestrzegania przepisów w zakresie ochrony środowiska i przyrody, zmierzające do osiągnięcia pozycji lidera w województwie w zakresie czynnej ochrony środowiska”.

Zadania przedstawione w harmonogramie planu wynikają bezpośrednio z zapisów Programu Ochrony Środowiska Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007-2010, Programu Ochrony Środowiska Powiatu Nowomiejskiego, Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Nowe Miasto Lubawskie, Planu Strategicznego Obszaru Lokalnego miejscowości Nowe Miasto Lubawskie oraz Gmin Kurzętnik i Nowe Miasto Lubawskie, a także diagnozy stanu środowiska w gminie Nowe Miasto Lubawskie.

I tak do celów głównych planu zaliczone zostały:

- wzrost świadomości ekologicznej,

- zagospodarowanie przestrzenne uwzględniające wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu,
- ochrona ekosystemów wodnych,
- ochrona jakości wód,
- rozwój turystyki niezagrażający stanowi środowiska,
- dobry stan atmosfery,
- ochrona przyrody, bioróżnorodności i puli genowych,
- ochrona gleb przed degradacją,
- optymalna lesistość,
- racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych, materiałów i energii (*Program ochrony środowiska Gminy Nowe Miasto Lubawskie na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011 2004*).

#### **4) Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Nowe Miasto Lubawskie**

Plan jest również zgodny z dokumentami o znaczeniu ponadlokalnym. Są to:

- 1) Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Nowomiejskiego na lata 2004 – 2006 oraz 2007 – 2013**
- 2) Strategia Rozwoju Powiatu Nowomiejskiego na lata 2007 – 2013**
- 3) Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Województwa Warmińsko-Mazurskiego do roku 2020**

## 2. Charakterystyka miejscowości

### 2.1. Położenie administracyjno-geograficzne

Miejscowość Gwiżdżyny położona jest w gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie w powiecie nowomiejskim. Powiat, zaś zlokalizowany jest w południowo-zachodniej części województwa warmińsko-mazurskiego. Sąsiaduje z powiatem działdowskim od wschodu, iławskim od północy, grudziądzkim od zachodu i brodnickim od południa.



**Rys. 1. Położenie powiatu nowomiejskiego na tle województwa**

*Źródło: [www.zpp.pl](http://www.zpp.pl)*

Gmina wiejska Nowe Miasto Lubawskie sąsiaduje natomiast z gminą miejską Nowe Miasto Lubawskie, gminą Grodziczno, Kurzętnik i Biskupiec Pomorski oraz gminami powiatu iławskiego – Lubawa i Iława. Dokładne położenie gminy przedstawia poniższy rysunek.





**Rys. 2. Położenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie na tle powiatu nowomiejskiego**

Źródło: [www.zpp.pl](http://www.zpp.pl)

Wieś Gwiździny położona jest ok. 5 km na południowy - wschód od Nowego Miasta Lubawskiego, przy szosie w kierunku Lidzbarka.



**Rys. 3. Miejscowość Gwiździny na tle gminy**

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie

W świetle fizyczno-geograficznego podziału Polski miejscowość Gwiździny znajduje się na Pojezierzu Chełmińsko-Dobrzyńskim, w mezoregionie Garb Lubawski, w mikroregionie Wysoczyzna Mroczkowska. Granicę północną wsi stanowi rzeka Grobnica (Groblica) – lewobrzeżny dopływ Drwęcy, która płynie tu na poziomie ok. 100 m n.p.m. Wysoczyzna morenowa, głównie falista, rozciąga się na wysokości 130-168 m n.p.m.

Klimat miejscowości Gwiździny nie odbiega od klimatu całego powiatu nowomiejskiego. Charakteryzuje się dużą zmiennością. Średnie temperatury wahają się ok. 7,0-7,5<sup>0</sup> C. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec ze średnią temperaturą ok. 17,5<sup>0</sup> C, a najzimniejszym miesiącem luty (- 4,1<sup>0</sup> C). Długość okresu wegetacyjnego wynosi ok. 165 dni. Przeciętne wieloletnie sumy opadów wynoszą ok. 598 mm.

## 2.2. Rys historyczny

W 1414 roku wojska polskie złupiły te okolice, a władze zakonne skrupulatnie wyceniły szkody powstałe w tym czasie. W miejscowości *Quesin* zanotowano straty „w zbożu i budynkach” na kwotę 300 grzywien, inne źródła podają straty w wysokości 800 grzywien oraz śmierć 7 ludzi.

Właśnie pod nazwą *Quesin* pierwotnie znano tę miejscowość, wzmianka z 1414 roku jest pierwszą notatką o niej. Była to własność kapituły biskupstwa chełmińskiego. Wioska poniosła straty w czasie wojny z 1414 roku, lecz władze biskupie zajęły się rozwojem gospodarczym wsi. W 1446 roku sprzedano kmieciowi z tej wsi, Kacprowi Bertoldowi 4 puste łany na sołectwo, sprzedano je po 9 grzywien za łan.

Autorzy "*Słownika historyczno-geograficznego ziemi chełmińskiej w średniowieczu*" nie wspominają o kościele w tej wsi, ale na mapie załączonej do *Słownika* zaznaczyli istnienie parafii, być może już w czasach średniowiecznych, ale najpewniej dopiero w XVI wieku (od 1597 roku), gdyż to właśnie wtedy gospodarni księża spowodowali szybki rozwój wsi.

Według danych z 1570 roku wioska była już duża i zasobna, notowano 80 łanów ziemi, był zakład kowalski, 3 krawców, 14 zagrodników i karczma z wyszynkiem gorzałki. Istnienie zakładów rzemieślniczych świadczyło o wysokim stopniu rozwoju wsi.

Zachowały się inwentarze dóbr kościelnych z XVII wieku, informują one, że był tu folwark do którego należały sąsiednie wioski. Mieszkańcy wsi: Pacółtowo, Leżno,

Sugajno i innych przychodzili tu pracować na polach folwarcznych. W 1605 roku w folwarku notowano *"owiec prostych 30, skopow 2, baran 1, gęsi 21*. W 1651 hodowano 21 sztuk bydła, 274 owce, 104 kury i 18 sztuk trzody. Dużo gorzej było po wojnach szwedzkich, było wtedy *" krów 2, trzody 10, kokoszy 4, kur 1, kurcząt 15*.

Obok folwarku istniała wieś zamieszkała przez chłopów. Cała wioska liczyła w 1605 roku 89 włók, z czego 5 należało do plebana, 2 do drobnych rycerzy, folwark liczył 12 włók. Do bogatych chłopów należało 48 włók, 22 włóki było „najemnych”, użytkowali je za specjalną opłatą miejscowi chłopci.

Wśród nich notowano takich gburów jak: *Chanzelek, Kośmider, Naygucki, Noszka, Smaka, Sołyga, Serwathka, Drya, Szymanski, Suszk, Tonguis, Piotrek, Pyk, Stary Casper, Pyczka, Gbur, Bartnik, Słomka, Swider, Sobieray, Lukasz, Gayda*.

W czasach krzyżackich takie wsie oddawały tylko czynsz w pieniądzu. Za polskich czasów oprócz czynszu pieniężnego, oddawano też czynsze w naturze - mieszkańcy wsi oddawali na rzecz kapituły po kapłonie (kurczak) z włóki ziemi, *Iaiec parę od każdej włóki*, płacili też ustaloną wysokość owsa.

W następnych latach ich sytuacja była dużo gorsza (rok 1651). Wiele zabudowań było opustoszałych, a wymiary czynów i danin nawet się zwiększyły. Jeszcze na początku XVII wieku oddawano po parę jaj z włóki, w 1666 roku „*Iaiec na Wielką Noc każdy gbur po 15*” oddawano z każdej włóki po 2 kapłony (poprzednio 1). Coraz więcej chłopów mieszkało tutaj nie na prawie chełmińskim, ale jako zwykli chłopci pańszczyźniani, zobowiązani do pracy na polach folwarcznych. *„Ci poddani robotę, iaką nakazą, szarwarkową powinni robić w tydzień 4 dni bydłem [wołami]. Dni ich wolne Sobota i Poniedziałek wyiawszy we zniwa powinni robić na każdy dzień po dwojgu poki zboża na polu według zwyczaju”*. Mieli oni niewielkie obszary ziemi na własne potrzeby i za to musieli 4 dni w tygodniu odpracowywać w folwarku, Ich życie było bardzo ciężkie, większość pola musieli przeznaczyć na pastwiska dla wołów, którymi pracowali w folwarku, a w czasie żniw pracowali 6 dni w tygodniu, aż nie zebrali plonów folwarcznych. Czasem zabrakło więc czasu, by zebrać własne plony.

Wizytacja z 1666 roku wspomina, że folwark zajmował 30 włók obszaru. We wsi było 18 gospodarstw bogatych chłopów (gburstwa), jednak połowa z nich była opuszczona. Znajdowało się też 26 opuszczonych innych gospodarstw, a tylko 14 było zamieszkałych przez ubogich chłopów.

W XVII wieku notuje się kościół pod wezwaniem św. Katarzyny. Jak zapisano

w źródłach z XIX wieku „Budowany był ten kościół w pruski mur, kryty kleńcem (...) na wieży znajdowały się 3 dzwony, wewnątrz kościoła tyleż ołtarzy. Roku 1597 piszą o gwiździńskim kościele akta, że znajdował się w dosyć kwitnącym stanie. Około 1630 roku biskup Zadzik przyłączył gwiździński kościół jako filię do Kurzętnika, obowiązując proboszcza, ażeby w niedzielę i święta sam albo przez wikarego odprawiał w Gwiździnach nabożeństwo. Dopóki kapituła chełmińska miała patronat nad gwiździńskim kościołem, utrzymał się, bo od czasu do czasu gdy były potrzeba, starannie go naprawiała. Po rozbiorach zaś Polski kiedy dobra kapitulne sekularyzowano, pozostał kościółek bez opieki w krótkim czasie do szczytu niszczał. W roku 1806 donosi biskupowi sprawozdawca, że najwyższy czas go rozebrać, bo bliski upadku. Niedługo potem rozebrano kościół i więcej nie zbudowano”.

Brakuje bliższych danych z czasów XVIII wieku, gdyż nie zachowały się wizytacje dóbr kapituły chełmińskiej. W 1773 roku dobra kościelne zostały przejęte przez rząd i wioska. Do uwłaszczenia w pierwszej połowie XIX wieku stanowiły dobra rządowe.

W 1882 roku było 140 budynków gospodarczych i 63 budynki mieszkalne. Mieszkało 498 katolików i 52 ewangelików. Parafia znajdowała się w Kurzętniku, na miejscu była szkoła. Wioska zajmowała obszar 5 590 mórg i leżała "na wyniosłym wzgórzu między rzeką Drwęcą i Welem, w pobliżu znajdują się 3 jeziora". Obok wsi notowano również folwark.

W dniu 24 sierpnia 1914 roku do Gwiździn przybyły wojska rosyjskie: dragoni i kozacy. Według relacji zachowywali się bardzo poprawnie. Sadowski, kierownik miejscowej szkoły, udał się wraz z braćmi Szczepańskimi do dowódcy z zapytaniem, gdzie mają się ukryć w razie walki. Oficer rosyjski zapytał ich czy są Polakami i spokojnymi ludźmi. Ci potwierdzili, ale Sadowski musiał powiedzieć po polsku "Ojciec Nasz", by przekonać Rosjanina. Ten poradził im, aby schronili się w piwnicach. Ludność idąc za radą oficera, podczas niewielkiej bitwy z Niemcami, nie ucierpiała. W końcu sierpnia doszło w okolicy do kilku potyczek, ale w następnych latach nie było już walk.

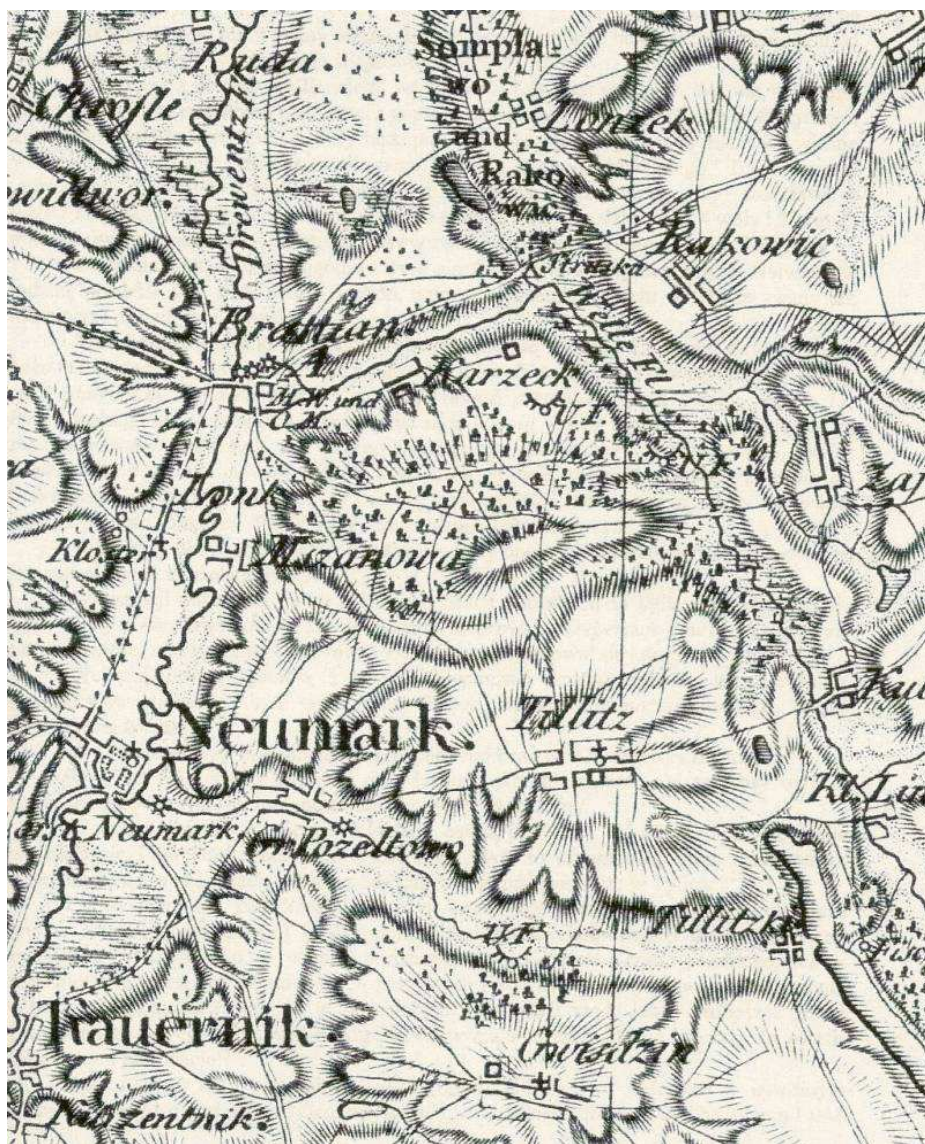
Spis powszechny z 1921 roku przekazuje, iż gminę Gwiździny stanowiły wioska i folwark o tej samej nazwie. We wsi naliczono 66 domów i 454 mieszkańców, wśród nich było 435 katolików i Polaków, reszta ludności to Niemcy różnych wyznań. W folwarku były w tym czasie 3 domy i 34 mieszkańców, Polaków.

*Księga Adresowa Polski z 1929 roku* przekazuje, że we wsi było trzech właścicieli

ziemskich: Władysław Bagiński, jego majątek liczył 128 ha, Wilhelm Modrow (507 ha) i Józef Szczepański (63 ha). Znajdowała się też gorzelnia stanowiąca własność Modrowa oraz zajazd J. Gruszkowskiego.

Rodzina Modrow dziedziczyła tu od 1910 roku. Pierwszym był Wilhelm Modrow, w 1925 roku majątek przejął jego syn - Henryk Modrow. W latach dwudziestych zbudowali oni dwór istniejący do dziś. Henryk Modrow znany był z uprawy ziemniaków, hodował kwiaty i był sadownikiem. Dziedziczył tu do 1945 roku.

W okresie międzywojennym kierownikiem miejscowej szkoły był Albin Gessek (lata 1921-1939), był animatorem życia kulturalnego i społecznego wsi.



**Rys. 4** Wschodnia część gminy na mapie z przełomu XVIII i XIX wieku

Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie

### 2.3. Funkcja miejscowości

Gwiździny są typową ulicówką o długości 1,5 km, ze zlokalizowanymi zagrodami Gospodarstwa Rolnego „Eden”, byłego PGR (wcześniej folwarku), w zachodniej części wsi. Do wsi sołeckiej należą też zagrody położone wzdłuż drogi do Krzemienia oraz wzdłuż drogi do Mroczenka. Od południa, w odległości kilkunastu metrów od wsi, przebiega szosa z Nowego Miasta Lubawskiego do Mroczna i dalej do Lidzbarka. Istnieje również bezpośrednie połączenie z Brodnicą szosą – przez Krzemieniewo i Brzozie Lubawskie.



**Rys. 5. Gwiździny z lotu ptaka**

*Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie*

Gwiździny to wieś, która pełni przede wszystkim funkcje mieszkalne i rolnicze.

- **funkcja mieszkalna** – przeważa zabudowa jednorodzinna, znajduje się tu 8 domów wielorodzinnych.
- **funkcja rolnicza** – większość mieszkańców prowadzi własne rodzinne gospodarstwa rolne ;
- rozwijająca się **funkcja turystyczna** – z uwagi na atrakcyjne położenie (bliskość lasów i jezior, rzeka Groblica) oraz walory przyrodnicze wieś ma ogromny potencjał do rozwoju turystyki wiejskiej – w szczególności agroturystyki).

## 2.4. Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb kulturalno-społecznych mieszkańców

W przestrzenno – urbanistycznym układzie wsi można wyodrębnić centralny obszar Gwiżdzin. Znajduje się tu większość najważniejszych instytucji społecznych i publicznych działających na terenie Gwiżdzin. Są to: Szkoła Podstawowa, Gminna Biblioteka Publiczna, kościół p.w. Św. Jana Bosco, Ochotnicza Straż Pożarna, Świetlica wiejska. W pobliżu znajdują się również cmentarz, plac zabaw, boiska sportowe, przystanek PKS.



**Rys. 6. Obszaru o szczególnym znaczeniu**

*Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie*

Z uwagi na lokalizację na tym obszarze najważniejszych dla życia społeczno-kulturalnego instytucji pełni on funkcję centrum wsi. Brak jednak w tym miejscu wielofunkcyjnej przestrzeni gdzie mieszkańcy mogliby się spotykać i organizować imprezy kulturalne integrujące społeczność lokalną co zdecydowanie obniża atrakcyjność obszaru dla mieszkańców jak i dla przyjezdnych. Dlatego też istnieje potrzeba zagospodarowania i uporządkowania tego terenu, który dzięki dogodnemu położeniu może

spełniać funkcje społeczno-kulturalne. Ze względu na położenie terenu przy ruchliwej drodze powiatowej niezbędna jest poprawa układu komunikacyjnego w tym obszarze w celu zapewnienia bezpieczeństwa użytkowników.

## 2.5. Rolnictwo, użytkowanie gruntów

Gwiździny podobnie jak cała Gmina Nowe Miasto Lubawskie, należy do słabo uprzemysłowionych rejonów województwa warmińsko - mazurskiego.

Podstawę działalności gospodarczej stanowi rolnictwo małe i średnio obszarowe. Znajduje się tu 71 gospodarstw rolnych, które łącznie zajmują powierzchnię 958,4197 ha fizycznych. W strukturze obszarowej gospodarstw rolnych największą grupę stanowią gospodarstwa powyżej 15 ha tj. 35,21 % wszystkich gospodarstw. Gospodarstwa z przedziału 7-10 ha stanowią prawie 20 % ogólnej liczby gospodarstw w Gwiździnach, prawie 17 % stanowią gospodarstwa o powierzchni z przedziału od 2 do 5 ha. Przedstawia to poniższa tabela.

**Tabela 2**

### Struktura obszarowa gospodarstw rolnych

Miejscowość	Powierzchnia gospodarstwa w ha	Liczba gospodarstw	Razem powierzchnia w ha
1	2	3	4
Gwiździny	1-2	6	7,7747
	2-5	12	33,0816
	5-7	3	16,0089
	7-10	14	112,7326
	10-15	11	123,8965
	15- ~	25	664,92,54
	<b>Razem</b>	<b>71</b>	<b>958,4197</b>

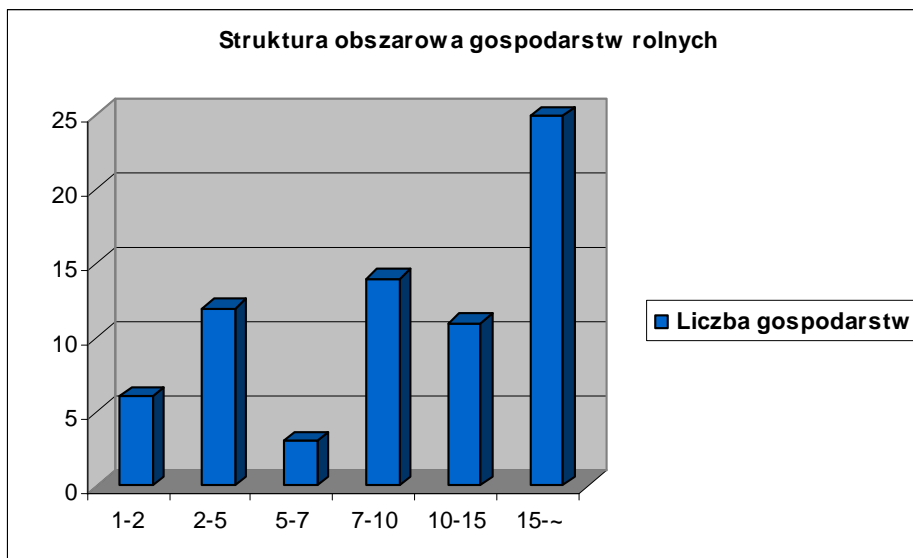
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy, stan na dzień 07.10.2010 r.

Jak łatwo zauważyć najwięcej gospodarstw rolnych tj. 25 mieści się w przedziale powyżej 15 ha. Drugą grupą, co do wielkości gospodarstw stanowią gospodarstwa z przedziału od 7 do 10 ha. Liczba takich gospodarstw równa jest 14. Najmniejszą grupę



natomiast stanowią gospodarstwa w przedziale od 5 do 7 ha i są to zaledwie 3 gospodarstwa.

Szczegółową strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w miejscowości Gwiździny przedstawia poniższy rysunek.



**Rys. 7. Struktura obszarowa gospodarstw rolnych**

*Źródło: Opracowanie własne.*

Miejscowość Gwiździny zajmuje powierzchnię 1451,70 ha. (tj. 10,52 % powierzchni gminy). Użytkowanie gruntów miejscowości według stanu na dzień 07.10.2010 roku przedstawia się następująco:

- powierzchnia użytków rolnych – 1195,12 ha (tj. 82,33 % ogólnej powierzchni miejscowości).
- powierzchnia lasów – 144,28 ha (tj. 9,93 % ogólnej powierzchni miejscowości),
- pozostałe grunty i nieużytki 112,30 ha (tj. 7,74 % ogólnej powierzchni miejscowości).

Wśród użytków rolnych dominują grunty orne 1054,58 ha, pastwiska 78,16 ha i łąki 20,75 ha. Sady natomiast zajmują tylko 2,94 ha. Grunty rolne zabudowane stanowią 38,69 ha.

## 2.6. Ludność

Na dzień 31.12.2009 roku wieś Gwiździny zamieszkiwało 826 osoby (zameldowanie stałe i czasowe) z czego 411 to kobiety, 415 to mężczyźni, co stanowi 9,91 % mieszkańców Gminy Nowe Miasto Lubawskie. Kobiety stanowią 49,76 %, mężczyźni natomiast 50,24 % ogólnej liczby mieszkańców miejscowości.



**Rys. 8. Struktura płci w miejscowości Gwiździny**

*Źródło: Opracowanie własne.*

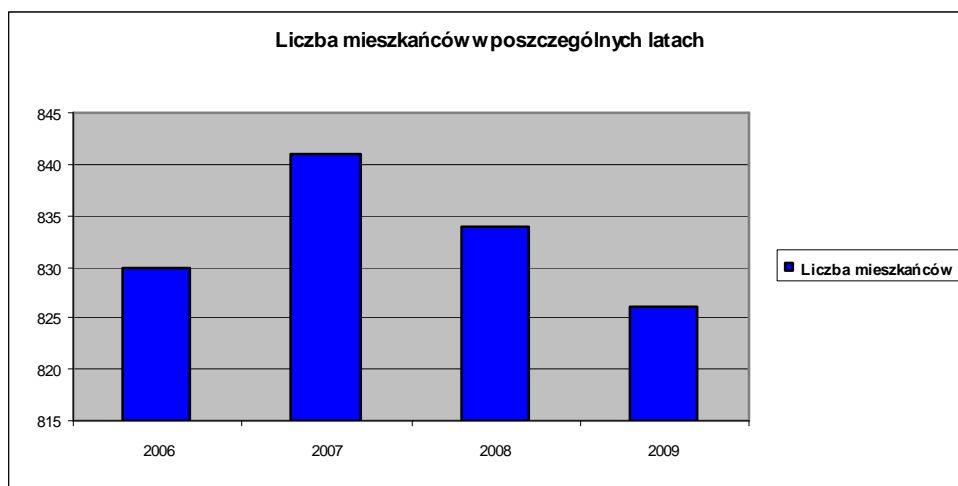
Liczba mieszkańców na przełomie ostatnich 4 lat zmieniała się nieznacznie:

**Tabela 3**

**Liczba mieszkańców w latach 2006 – 2009**

Rok	2006	2007	2008	2009
Liczba mieszkańców	830	841	834	826

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.(stany na koniec roku)*



**Rys. 9. Liczba mieszkańców w poszczególnych latach**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML

Liczbę mieszkańców w podziale na grupy wiekowe przedstawia tabela poniżej.

**Tabela 4**

**Liczba mieszkańców z podziałem na wiek**

MIEJSCOWOŚĆ	LICZBA LUDNOŚCI	WIEK		RAZEM WEDŁUG PŁCI
		przedprodukcyjny	M: 104 K: 110	
Gwiździny	826	produkcyjny	M:277 K:228	Mężczyźni: 415 Kobiety: 411
		poprodukcyjny	M: 34 K: 73	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.

Jak wskazują powyższe dane osoby w wieku produkcyjnym stanowią 61,14 % ogółu mieszkańców wsi.

W kolejnej tabeli zaprezentowano liczbę i strukturę ludność ze względu na wiek mieszkańców w porównaniu z liczbą i strukturą ludności w Gminie Nowe Miasto Lubawskie.

**Tabela 5****Liczba mieszkańców z podziałem na wiek na tle gminy**

Wyszczególnienie	Wiek przedprodukcyjny		Wiek produkcyjny		Wiek poprodukcyjny	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
Gwiździny	104	110	277	228	34	73
Liczba ludności w Gwiździnach	214		505		107	
Gmina Nowe Miasto Lubawskie	1069	1072	2754	2390	333	720
Liczba ludności w gminie	2141		5144		1053	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG NML.

Poziom wykształcenia mieszkańców gminy jest niski. Zaledwie 2,85 % mieszkańców posiada wyższe wykształcenie i 17,9 % - średnie, w tym 3,3 % - ogólnokształcące. Najbardziej liczną grupę stanowią osoby z wykształceniem podstawowym ukończonym (41,9 %) i zasadniczym zawodowym (31,8 %). Stosunkowo dużą grupę stanowią również osoby z niepełnym wykształceniem podstawowym lub też bez wykształcenia – 5 %.

**Tabela 6****Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nowe Miasto Lubawskie**

Gmina	Wyższe	Średnie			Zasadnicze zawodowe	Podstawowe ukończone	Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego
		Razem (łącznie z policealnym)	w tym				
			Ogólnokształcące	Zawodowe			
Nowe Miasto Lub.	2,85 %	17,9 %	3,3 %	12,7 %	31,8 %	41,9 %	5 %

Źródło: Spis Powszechny. 2002. Olsztyn.

## 2.7. Bezrobocie

Na terenie miejscowości Gwiździny oraz w innych miejscowościach gminy nie są prowadzone odrębne statystyki dotyczące bezrobocia. Struktura bezrobocia została przedstawiona w oparciu o dane obejmujące cały obszar Gminy Nowe Miasto Lubawskie.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Nowym Mieście Lubawskim zarejestrowanych na dzień 31.12.2009 roku było 566 osób, w tym 296 kobiet. Stopa bezrobocia dla powiatu nowomiejskiego w październiku 2009 r. wyniosła 17,4 %.

**Tabela 7**

### Liczba bezrobotnych w Gminie Nowe Miasto Lubawskie w poszczególnych latach

Wyszczególnienie	2005		2006		2007		2008		2009	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych	908	518	780	484	531	338	369	221	566	296
Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku	207	76	161	66	121	60	128	64	214	89
Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	701	442	619	418	410	278	241	157	352	207
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	563	347	520	358	328	240	166	118	173	118

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie. Stany na dzień 31.12.



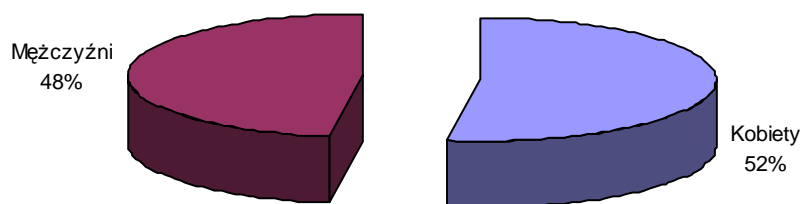
**Rys. 10. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych**

*Źródło: Opracowanie własne.*

W Gminie Nowe Miasto Lubawskie bezrobocie sięga 566 osób (dane na 31.12.2009). W roku 2005 bezrobocie osiągnęło poziom 908 osób, natomiast w roku 2006 i 2007 odpowiednio 780 i 531. W 2008 r. 369. W analizowanym okresie sytuacja polepszała się z roku na rok, jednakże w 2009 r. sytuacja odwróciła się. Przyczynę wzrostu liczby bezrobotnych można dopatrywać się w kryzysie jaki dotykał Polskę i świat w tym okresie. Mimo tego liczba zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do 2005 r. spadła o 342 osoby.

Na terenie gminy niepokojący jest fakt, iż największe trudności ze znalezieniem pracy mają kobiety. Ponad połowę osób pozostających bez pracy stanowią kobiety. Taka sytuacja miała miejsce w ostatnich 4 latach. Najgorzej jednak przedstawiała się sytuacja w 2007 roku, wówczas kobiety stanowiły największy odsetek osób pozostających bez pracy i wynosił 63,65 %.

### Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na dzień 31.12.2009 r.



**Rys. 11. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg płci**

Źródło: Opracowanie własne.

Bardzo duża liczba osób pozostająca bez pracy i bez prawa do zasiłki jest oznaką wstępowania w gminie zjawiska długotrwałego okresu pozostawania bez pracy. Osoby, które nie pracują już ponad rok tracą chęci do poszukiwania pracy, często odczuwają ogromną bezsilność i apatię wobec zaistniałej sytuacji. Osoby takie przestają nawet szukać alternatywnych źródeł utrzymania rodziny. Są dużo bardziej podatne na wszelkiego rodzaju patologie społeczne i szybciej, również przez innych członków społeczności, spychani są na tak zwany margines społeczny. Sytuację taką potwierdzają dane statystyczne na temat czasu pozostawania bez pracy podana w miesiącach:

**Tabela 8**

### Liczba bezrobotnych z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy

Czas pozostawania bez pracy	2005		2006		2007		2008		2009	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Do 1 mies.	47	20	50	21	48	20	46	18	77	28
1-3	128	57	113	46	80	36	65	36	106	49
3-6	127	60	102	58	82	51	77	47	157	80
6-12	173	87	126	75	69	38	73	45	122	66
12-24	159	90	133	88	75	49	38	24	63	42
Pow. 24	274	204	256	196	177	144	70	51	41	31
<b>Razem</b>	<b>908</b>	<b>518</b>	<b>780</b>	<b>484</b>	<b>531</b>	<b>338</b>	<b>369</b>	<b>221</b>	<b>566</b>	<b>296</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie.

Z powyższych danych wynika, że na terenie gminy występuje zjawisko długotrwałego bezrobocia.

**Tabela 9**

**Liczba bezrobotnych z podziałem na poziom wykształcenia**

Wykształcenie	2005		2006		2007		2008		2009	
	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety
Wyższe	10	7	12	10	7	7	13	11	13	12
Policealne i średnie zawodowe	164	115	136	104	91	68	79	63	96	56
Ogólnokształcące	39	33	39	32	30	21	24	14	34	25
Zasadnicze zawodowe	353	177	274	156	184	112	113	55	219	96
Gimnazjalne i poniżej	342	186	319	182	219	130	140	78	204	107
<b>Razem</b>	<b>908</b>	<b>518</b>	<b>780</b>	<b>484</b>	<b>531</b>	<b>338</b>	<b>369</b>	<b>221</b>	<b>566</b>	<b>296</b>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z PUP Nowe Miasto Lubawskie.

Z powyższych danych wynika, że największe trudności ze znalezieniem pracy mają osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz z zasadniczym zawodowym. Drugą grupę osób najbardziej narażoną na brak pracy są osoby posiadające wykształcenie policealne lub średnie zawodowe. Fakt, że osoby z wykształceniem ogólnym obok tych z wyższym mają najmniejsze problemy ze znalezieniem pracy może wynikać z tego, iż są to najczęściej osoby kontynuujące naukę na uczelniach wyższych.

## **2.8. Pomoc społeczna**

Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na koniec 2009 roku wynosiła 150 osób (37 rodziny). Udział osób korzystających z pomocy społecznej w całkowitej liczbie mieszkańców wsi wynosił 18,16 %, podczas gdy średnia dla całej gminy wynosiła 20,12 % (1678 osób korzystających z pomocy społecznej w gminie – 455 rodzin).

Osoby korzystające z pomocy społecznej z miejscowości Gwiździny stanowiły 8,94 % wszystkich beneficjentów ośrodka pomocy w gminie Nowe Miasto Lubawskie





**Rys. 12. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na tle gminy**

*Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GOPS.*

Główne formy pomocy to:

- zasiłek okresowy
- zasiłek celowy na opał ,leki
- zasiłek celowy na zakup żywności w ramach programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”
- zasiłek stały
- dożywianie dzieci w szkole

Dzięki aktywnemu pozyskiwaniu przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mszanowie środków zewnętrznych, oprócz realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, możliwe jest wdrażanie kompleksowych i nowatorskich rozwiązań, stwarzających szansę skutecznego działania w kierunku systematycznego zmniejszania skali bezrobocia w gminie oraz uruchomienia procesu stopniowego wychodzenia z wykluczenia społecznego, a także pobudzenia aktywności środowiska lokalnego.

Wśród wielu działań podejmowanych przez Ośrodek skierowanych do różnych grup społecznych (m.in. dzieci i młodzieży, osób dorosłych, osób 50+, uzależnionych, niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, niezaradnych życiowo, rodzin z problemami opiekuńczo - wychowawczymi) szczególnie należy wymienić realizację projektów: „Utworzenie i funkcjonowanie Klubu Integracji Społecznej w Mszanowie”, „Od bierności do aktywności”, „Młodzieżowy Klub

Integracji Społecznej w Bratianie”, „Gwiździny – aktywna społeczność”, „Jamielnik i okolica – aktywna społeczność”. We współpracy ze Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Lokalnych z/s w Nowym Mieście Lubawskim realizowano projekt „Wakacje z angielskim” oraz projekt „Akademia Seniora w Bratianie”, za który Stowarzyszenie otrzymało tytuł „Dobra praktyka EFS na Warmii i Mazurach” w I edycji konkursu „Ambasador EFS 2009 w ramach dobrych praktyk POKL”.



**Rys. 13. Ścianka wspinaczkowa wybudowana w ramach projektu MKIS w sali gimnastycznej Zespołu Szkół im. Rodu Działyńskich w Bratianie**

*Źródło: Zbiory Urzędu Gminy Nowe Miasto Lubawskie.*

## **2.9. Gospodarka**

W miejscowości Gwiździny na dzień 12 października 2010 r. było zarejestrowanych 21 przedsiębiorców. Do najprężniej działających firm na terenie Gwiździn można zaliczyć:

- Zakład ślusarski Bolesław Groszkowski
- Zakład produkcji mebli Andrzej Rak
- Centrum rozrywki IBIZA
- Zakład Produkcyjno-Usługowy "Drew-Bak" Nowiński Zdzisław

Aktywność gospodarczą mieszkańców miejscowości charakteryzują drobne zakłady usługowe i handlowe. Są to w przeważającej części małe rodzinne firmy.

## **2.10. Kultura – życie kulturalne**

Życie kulturalne wsi skupia się wokół takich grup lokalnych jak:

- Samorząd wiejski (sołtys z radą sołecką)
- Koło Gospodyń Wiejskich
- Ochotnicza Straż Pożarna
- Gminna Biblioteka Publiczna

Koło Gospodyń Wiejskich w Gwiździnach powstało w 1957 roku. W skład zarządu wchodzi:

- Marianna Domzalska – przewodnicząca,
- Cecylia Jarmużewską – zastępca przewodniczącej,
- Jadwiga Dembińska – skarbnik.

KGW w tamtym okresie liczyło ponad 40 członkiń. Zajmowały się m.in. sprowadzaniem i rozdzielnictwem piskląt. Organizowały kursy kroju i szycia, które prowadziła Pani Kozłowska – krawcowa z Nowego Miasta Lubawskiego. Członkinie prowadziły bogatą działalność kulturalną, np. przedstawienia teatralne amatorskie z okazji Dnia Kobiet, Dnia Nauczyciela itp., organizowały Bale przebierańców, Bale sylwestrowe, Bale karnawałowe z czapeczkami i kotylionami, spotkania bożonarodzeniowe. Zarząd w składzie jw. kierował do lat 80-tych XX wieku. Następnie przewodniczącą została Grażyna Gawińska (do ok. roku 1986), a po niej Maria Dembińska. Od 1999 roku do 2002 rolę przewodniczącej pełniła Teresa Urbańska. Obecnie w skład zarządu wchodzi Grażyna Gawińska (przewodnicząca), Bożena Hoppe (sekretarz), Halina Kaczmarska (skarbnik). Teraz organizacja liczy 31 członkiń. Zajmują się organizowaniem balu sylwestrowego, są współorganizatorami imprez lokalnych, na które przygotowują poczęstunek. Spotykają się z okazji różnych świąt okolicznościowych, np. Dzień Kobiet, Wigilia, Andrzejki, Śledzik. Członkinie również wyjeżdżają na wycieczki krajoznawcze, np. na targi jesienne w Starym Polu, miodobranie w Myszyńcu, wesele kurpiowskie w Kadzidle, do Sanktuarium w Licheniu, Częstochowy. Są uczestnikami różnych warsztatów, np. kulinarnych, stroików bożonarodzeniowych.



**Rys. 14. Przedstawienie teatralne w wykonaniu KGW - koniec lat 50-tych**

*Źródło: Zbiory KGW w Gwiździnach.*

Życie mieszkańców skupione jest również wokół jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Gwiździnach. Ochotnicze straże pożarne w gminie Nowe Miasto Lubawskie mają już ponad wiekową tradycję, które w większości powstały na początku XX wieku. Jednostka z Gwiździn jest jedną z 10 jednostek działających na terenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie. Ochotnicza Straż Pożarna w Gwiździnach powstała w 1910 r. Jest jednostką typu S2. Wyposażona jest w samochód lekki GLBM 05/160 marki Ford Transit, oraz samochód typu średniego GBA 2,2 marki Magirus. W chwili obecnej do jednostki należy 35 członków czynnych, 6 honorowych. Ponadto w ramach OSP aktywnie działają dwie drużyny młodzieżowe i drużyna kobieca. Jednostka ciągle rozwija się, jej członkowie czynnie uczestniczą w wielu akcjach gaśniczo-ratowniczych. Od 15 lat strażacy z Gwiździn zajmują czołowe miejsca w Gminnych i Powiatowych Zawodach Pożarniczych. Największy sukces to trzecie miejsce w Wojewódzkich Zawodach Pożarniczych w 2003 roku.



**Rys. 15. Remiza OSP Gwídziny**

*Źródło: Fot. Marcin Buliński*

Prezesem od 1988 roku jest Kazimierz Waruszewski. Pozostali członkowie Zarządu to:

Naczelnik: Zdzisław Domżałski

Sekretarz: Tomasz Waruszewski

Skarbnik: Ireneusz Dąbrowski

Członkowie: Dariusz Waruszewski



**Rys. 16. Powiatowy Dzień Strażaka w Gwiździnach - 2007**

*Źródło: Zbiory OSP Gwiździny*

Gminna Biblioteka Publiczna mieści się we wsi Gwiździny od 1962 roku, powstała na bazie księgozbioru Gromadzkiej Biblioteki Publicznej w Pacóltowie, który gromadzony był od 1948 roku. W skład Gminnej Biblioteki publicznej wchodzi 4 filie i 1 punkt biblioteczny:

- Filia Biblioteki Publicznej w Bratianie, powstała w 1976 roku
- Filia Biblioteki Publicznej w Jamielniku, powstała w 1971 roku, księgozbiór gromadzony od 1948r., został przeniesiony z Biblioteki Gromadzkiej w Gryźlinach. W bibliotece znajduje się Punkt Informacji Europejskiej
- Filia Biblioteki Publicznej w Radomnie, powstała w 1988 roku
- Filia Biblioteki Publicznej w Skarlinie, powstała w 1963 roku
- Punkt biblioteczny w Tylicach – istnieje od 2002 roku

#### **Usługi dla czytelników**

- udostępnianie książek i czasopism na miejscu i domu
- udzielanie informacji rzeczowych, bibliograficznych i bibliotecznych
- udostępnianie kartotek zagadnieniowych

- popularyzacja biblioteki i czytelnictwa
- zajęcia z dziećmi
- udostępnianie informacji internetowej
- udzielanie porad przy doborze literatury
- dostarczanie książek do domu osobom starszym i niepełnosprawnym
- usługi kserograficzne



**Rys. 17. Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej w Gwiździnach**

*Źródło: Zbiory Gminnej Biblioteki Publicznej*

Biblioteki gromadzą książki ze wszystkich dziedzin wiedzy, ze szczególnym uwzględnieniem literatury dla młodzieży uczącej się. Na koniec 2005 roku posiadały 46 166 woluminów.

W gminnej bibliotece zbierane są dokumenty życia społecznego. Są to artykuły różnych wydarzeń dotyczące naszej gminy. Zbiory są odpowiednio opracowywane i przechowywane. Kartoteki te są na bieżąco uzupełniane informacjami ukazującymi się w prasie, a dotyczącym gminy nowomiejskiej. Zbiera się również materiały dotyczące ekologii, patologii społecznej, turystyki, zdrowia, kulinarii, roślin, religioznawstwa, itp.

Od 2003 roku gminna biblioteka wprowadza dane książek do komputerowej bazy katalogowej MAK.

Biblioteka bierze udział w programach i projektach, dzięki którym zostają jej przekazywane nieodpłatnie zestawy komputerowe. W 2002 roku biblioteka otrzymała pierwszy komputer w ramach programu BIS (Biblioteczna Informacyjna Sieć Szkoleniowa). Dwa lata później otrzymała w ramach programu IKONKA 6 zestawów komputerowych wraz z oprogramowaniem. Komputery i Internet są udostępniane wszystkim użytkownikom bibliotek bezpłatnie.

Mieszkańcy mają możliwość uczestniczenia w różnych imprezach, warsztatach, przeglądach organizowanych przez Gminne Centrum Kultury Nowe Miasto Lubawskie z/s w Mszanowie. Sztandarową imprezą w gminie jest „Marsz na Grunwald” – rokrocznie w ostatni weekend czerwca w Bratianie organizowane jest cykl imprez upamiętniających ostatnie dni obu armii przed bitwą grunwaldzka. Inscenizowane są takie wydarzenia jak: Narada Wielkiego Mistrza Ulryka von Jungingena z dostojnikami Zakonu na zamku w Bratianie, czy odwzorowanie orszaku rycerskiego podążającego na bitwę.



**Rys. 18. Marsz na Grunwald**

*Źródło: Fot. Stanisław R. Ulatowski*



## 2.11. Sport i rekreacja

W Gwiździnach od wielu lat działa Ludowy Zespół Sportowy Wicher Gwiździny. LZS Wicher Gwiździny rozpoczął swoją działalność w latach sześćdziesiątych minionego wieku. Obecnie w ramach LZS funkcjonują trzy sekcje: piłki nożnej, siłaczy oraz tenisa stołowego. Klub piłkarski zawiązał się w 1980r. i od tego czasu uczestniczy w rozgrywkach ligowych. Obecnie funkcjonują w nim dwie drużyny: seniorów i trampkarzy. LZS Wicher jest organizatorem wielu imprez sportowych o zasięgu lokalnym i regionalnym takich jak: Letni Festyn i Mecz Kawalerowie – Żonaci organizowany od 1998 roku, Otwarte Zawody Siłowe organizowane od 1986 roku, Otwarte Mistrzostwa Gwiździn w Tenisie Stołowym organizowane od 1986 roku oraz Gminny Turniej Sołectw organizowany od 2009 roku.

Największy sukces to awans piłkarzy do A-klasy w 1994 roku. Do LZS Wicher ogółem należy 76 członków.

Zarząd LZS Wicher:

Prezes: Tomasz Waruszewski

Wiceprezes: Bolesław Groszkowski

Skarbnik: Justyna Domżańska

Sekretarz: Ryszard Domżański

Członkowie: Justyna Urbańska, Janusz Kozłowski.



**Rys. 19. LZS Wicher Gwiździny**

*Źródło: Zbiory LZS Wicher Gwiździny.*

### 3. Inwentaryzacja zasobów

#### 3.1. Zasoby przyrodnicze

##### 3.1.1. Warunki geomorfologiczne

Gwiździny jak i cała gmina w świetle fizyczno-geograficznego podziału Polski znajduje się w obrębie makroregionu Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Jej obszar znalazł się w zasięgu ostatniego zlodowacenia skandynawskiego, stąd rzeźba terenu posiada cechy charakterystyczne dla krajobrazu młodoglacjalnego. Procesy glacialne związane z kolejnymi fazami postępu i regresji lądolodu spowodowały, że obszar ten został mocno urzeźbiony i charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem hipsometrycznym. Występuje tu wyjątkowo duże nagromadzenie polodowcowych form rzeźby terenu takich jak m.in. moreny denne, pagórki wzgórza morenowe, rynny subglacjalne, płyty sandru, zagłębienia wytopiskowe. Bardzo urozmaicona rzeźba terenu jest efektem erozyjnej i akumulacyjnej działalności lądolodu, wód z topniejącego lądolodu oraz procesów zachodzących w okresie po ustąpieniu lądolodu i obecnie. Podstawowymi formami rzeźby terenu na tym obszarze są płaska i falista wysoczyzna morenowa, równiny sandrowe oraz dolina Drwęcy. Największe powierzchnie zajmuje falista wysoczyzna morenowa o nierównej powierzchni. Zbudowana jest przeważnie z gliny morenowej i gliny piaszczystej, a miejscami z piasków zwałowych. Płaska wysoczyzna morenowa zalega płytami w rejonie wsi Jamielnika, Radomna, Nowego Dworu, Lekart. Na tle wysoczyzny morenowej wyraźnie dominują pagórki i wzgórza morenowe, które wznoszą się ponad 160 m n.p.m. Występują one w rejonie Nawry i **Gwiździn**. Posiadają kształt rozległych masywów. Na powierzchni zbudowane są z gliny zwałowej, która jest efektem akumulacyjnej działalności lądolodu skandynawskiego. Na obszarze wysoczyzny morenowej występują pagórki morenowe, ozy - na południe od Nowego Dworu i w rejonie Chrośła oraz kemy - na południe od Jamielnika. Ozy i kemy zbudowane są z warstwowych piasków i żwirów. Ze względu na cenny materiał budowlany ozy w Nowym Dworze zostały w znacznym stopniu zniszczone. Wysoczyznę morenową rozcinają liczne i silnie rozgałęzione rynny polodowcowe, doliny wód roztopowych oraz zagłębienia wytopiskowe. Rynny jeziora Skarlińskiego, Gryźliny i Studa mają przebieg równoleżnikowy. W północnej części gminy Nowe Miasto Lubawskie znaczne powierzchnie zajmują równiny sandrowe powstałe w wyniku akumulacyjnej działalności wód roztopowych lądolodu w czasie jego postępu. Zalegają one znacznie niżej w stosunku

do wysoczyzny morenowej. Równiny te porastają głównie lasy. Z północy na południe gminy przebiega głęboko wcięta w wysoczyznę morenową dolina Drwęcy. Posiada doskonale rozwinięty system teras rzecznych oraz liczne drobne dolinki.

### **3.1.2. Lasy**

Według stanu na dzień 07.10.2010 roku powierzchnia lasów w obrębie Gwiździny wynosi 144,28 ha co stanowi 9,93 % ogólnej powierzchni obrębu. Dla porównania całkowita powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 2369,0629 ha, tj. 17,18 % powierzchni gminy. Największe kompleksy leśne znajdują się w rejonie Bratiana i Tylic oraz Radomna i Jamielnika. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa, głównie prywatne występują m.in. w rejonie Bratiana, Jamielnika, Radomna i Tylic. Dominują siedliska boru świeżego i boru mieszanego świeżego.

### **3.1.3. Gleby**

Bardzo zróżnicowana budowa geologiczna i urozmaicona rzeźba terenu spowodowały wykształcenie różnych typów, rodzajów i gatunków gleb. Gleby w Gwiździnach to gleby dobre, gliniaste lub gliniasto – piaszczyste, głównie III i IV klasy bonitacyjnej.

### **3.1.4. Wody powierzchniowe**

Wody powierzchniowe są ważnym elementem różnorodności krajobrazowej gminy Nowe Miasto Lubawskie, ponieważ decydują o funkcjonowaniu i bogactwie ekosystemów oraz mają duże znaczenie społeczne i gospodarcze. Sieć hydrologiczną gminy tworzą rzeki, strumienie, oczka i zbiorniki wodne oraz liczne jeziora. Pod względem hydrograficznym gmina (także miejscowość Gwiździny) znajduje się w dorzeczu Drwęcy, jedynie niewielki północno-zachodni jej fragment znajduje się w dorzeczu Osy (Struga Łaka).

Sieć hydrograficzna rzadka. Większe jezioro znajduje się w południowo-zachodniej części wsi, są tu też tereny zabagnione, które znajdują się ok. 1 km na południowy wschód od wsi.



**Rys. 20. Jezioro Rubkowo**

*Źródło: Fot. Marcin Buliński*

**Jezioro Rubkowo** jest małym zbiornikiem wodnym, położonym w zagłębionej niecce. Kształt jeziora jest owalny – wydłużony. Linia brzegowa mało urozmaicona w większości zarośnięta pasem roślinności wynurzonej, oraz zakrzaczeniami. Brzegi jeziora są wąskie, jezioro otaczają strome wzniesienia. Jezioro otoczone jest wokół łąkami i polami uprawnymi. Rzędna wieloletnia lustra jeziora Rubkowo wynosi 128,8 m n.p.m. Rybostan jeziora mało urozmaicony – gatunki ryb dominujące w akwenie to: płoć; leszcz; okoń; szczupak; lin; karaś złoty i karaś srebrzysty; krap. Sporadycznie występuje karp i węgorz. Obowiązuje zakaz używania łodzi z silnikami spalinowymi. Strefa Ciszy.

Jezioro Rubkowo Typ linowo – szczupakowy

Powierzchnia 7,80 ha

Długość maksymalna 480 m

Szerokość maksymalna 230 m

Głębokość maksymalna 6,50 metra

Głębokość średnia 3,20 metra

Długość linii brzegowej 1280 m

### 3.1.5. Formy ochrony przyrody

Na terenie gminy występują

- rezerwat przyrody pod nazwą „Rzeka Drwęca” – Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 27 lipca 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. (M.P.61.71.302 z dnia 19.09.1961r.)
- obszary chronionego krajobrazu:
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Dolnej Drwęcy”
- „Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel”
- „Skarliński Obszar Chronionego Krajobrazu” – Rozporządzenie nr 54 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 listopada 2005 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko mazurskiego. (Dz. Urzęd. Woj. Warm-Maz. 05, nr 175, poz. 1951 ze zm.)
- na terenie gminy znajduje się proponowany przez Rząd RP obszar do Natury 2000. Jest to Dolina Drwęcy. Kod obszaru: PLH280001

Na terenie wsi Gwiździny znajduje się Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Rzeki Wel. Łącznie obszary chronionego krajobrazu obejmują powierzchnię 9445 ha, co stanowi 65% powierzchni gminy. Warto nadmienić, że od roku 1994 cała gmina została włączona w obszar Zielonych Płuc Polski.

Ponadto w Gwiździnach (na cmentarzu) zlokalizowany jest pomnik przyrody. Drzewo Buk o obwodzie 450 cm.

## 3.2. Zasoby kulturowe

### 3.2.1. Zabytki architektury sakralnej i miejsca kultu religijnego

**GWIZDZINY - kościół parafialny p.w. św. Jana Bosko.** W wieku XVI istniał tu kościół posiadający trzy ołtarze i trzy dzwony na wieży. Wizytacja z roku 1591 określa jego stan jako bardzo dobry. Kościół został prawdopodobnie zniszczony w czasie wojen szwedzkich. Po rozbiorach Polski, kiedy dobra kapituły sekularyzowano, kościół zaczął popadać w ruinę. Wzmianka z roku 1806 mówi o doniesieniu parafian do biskupa o tym, że kościół grozi zawaleniem. Niedługo po tym został rozebrany. Obecny kościół zbudowany został w latach 30-tych XX wieku. Murowany z cegły na kamiennej

podmurówce, rozbudowany w roku 1986 o obecne prezbiterium. Nawa na planie prostokąta z półkolistą arkadą do prezbiterium. Okna zamknięte półkoliście w obszerniejszych wnękach. Strop drewniany, w nawie belkowany, w prezbiterium z desek z ozdobnymi płytami. Chór muzyczny wsparty na dwóch filarach. Posadzka drewniana, w części z płytek lastriko. Ołtarz posoborowy ze szlifowanego granitu, podobnie ambona. Od zachodu przylega do nawy 5-cio kondygnacyjna wieża z kruchtą i głównym wejściem. Dach kryty dachówką.

Na południe od kościoła plebania z figurą Matki Boskiej z 1990 roku umieszczoną na dziedzińcu. Przy południowym murze prezbiterium kapliczka murowana z cegły na planie kwadratu, otynkowana, ok. 5 m wys. We wnęce ceramiczna figura Matki Boskiej wys. 1 m. Daszek tworzą 4 trójkątne szczyty przechodzące w stożek, zwieńczony krucyfiksem. W południowo-zachodniej części przykościelnego cmentarza grób księdza Kazimierza Wróblewskiego, proboszcza gwiżdzińskiego w latach 1968-1992. Dookoła grobu ozdobny, kuty łańcuch pomiędzy marmurowymi słupkami.



**Rys. 21. Kościół parafialny p.w. św. Jana Bosko**

*Źródło: Fot. Marcin Buliński*

**GWIZDZINY - cmentarz parafialny**, położony na północ od kościoła. Założony po I wojnie światowej, najstarszy nagrobek z roku 1924. Powierzchnia ok. 0,4 ha, ogrodzony z trzech stron drewnianym parkanem, od południa - płotem z siatki. Wzdłuż ogrodzenia 70-letnie lipy. Na wschodnim skraju cmentarza (przy płocie) - buk - pomnik przyrody - 4 m obwodu, 25 m wysokości, wiek ok. 150 lat. Przed nim drewniany krzyż wysokości ok. 10 m.

**GWIZDZINY - kapliczka**, w centrum wsi na przeciwko Gminnej Biblioteki Publicznej. Murowana z cegły na planie kwadratu, na dwuszkodkowej, cementowej podstawie. Na wysokości 2 metrów z trzech stron przeszklona wnęką z ceramicznymi figurami św. Teresy i Matki Boskiej. Daszek tworzą 4 półokrągłe szczyty zwieńczone półkulą i metalowym krzyżem.



**Rys. 22. Kapliczka**

*Źródło: Fot. Marcin Buliński*

### 3.2.2. Inne obiekty zabytkowe

**GWÍZDZINY** - zespół podworski, położony na zachodnim skraju wsi, na południe od głębokiego wcięcia doliny Groblicy.

**Dwór** - zbudowany w latach 20-tych XX wieku, na fundamentach wcześniejszego, zbudowanego prawdopodobnie w połowie XIX wieku. Murowany z cegły, piętrowy z dwupiętrową wieżyczką. Fasada frontowa 9-osiowa z werandą przed wejściem, między ryzalitami. Fasada ogrodowa 10-osiowa, Dach dwuspadowy. Obecnie znajdują się tu mieszkania pracowników Z.R. "EDEN".



**Rys. 23. Gwízdziny - dwór**

*Źródło: Gmina Nowe Miasto Lubawskie przewodnik krajoznawczy. 1997. Toruń, str. 36.*

**Park podworski** - o powierzchni 3 ha. częściowo ogrodzony, z ok. 150-letnim drzewostanem. W środkowej części parku do lat 60-tych obecnego wieku istniał grobowiec Willy Modrowa - ojca ostatniego właściciela majątku.

**GWÍZDZINY** - **gorzelnia**, zbudowana w roku 1902, murowana z cegły, podpiwniczona, piętrowa ze strychem. Dach wielopłaciowy. Czynne wyposażenie z lat 60-tych XX wieku i nowsze. Przed gorzelnią rzeźby w lipowym pniu przedstawiające kobietę i mężczyznę, będące efektem pleneru rzeźbiarskiego z roku 1987. Obok stawu



z łabędziami 3 rzeźby muzykantów oraz kosiarza i kobiety zbierającej miód, będące plonem tego samego pleneru.



**Rys. 24. Gwiździny - gorzelnia**

*Źródło: Gmina Nowe Miasto Lubawskie przewodnik krajoznawczy. 1997. Toruń, str. 36.*

**Spichlerz i suszarnia zboża** - zbudowane w roku 1902. Dwupiętrowe, otynkowane z wiatą załadowniczą przy bramie. W szczycie budynku inicjały "WM" (Willy Modrow).

**GWIŹDZINY - obóz pracy przymusowej.** Znajdował się przy szosie na zachód od zabudowań obecnego Gospodarstwa Rolnego "EDEN", posiadał filię w Gwiździnkach. Kobiety narodowości żydowskiej pracowały głównie w majątku Modrowa. W styczniu 1945 roku okupant zarządził ewakuację obozu przed nadciągającym frontem. Kolumnę więźniarek skierowano drogą poprzez Nowe Miasto Lubawskie, Marzęcice, Wawrowice i dalej w kierunku Biskupca Pomorskiego. Podczas ewakuacji wiele więźniarek zmarło z wyczerpania, a 24 z nich zamordowano w lesie na zachód od Skarlina (ich mogiła znajduje się na skarlińskim cmentarzu).

**GWIŹDZINY - GWIŹDZINKI - zespół podworski**, dwór murowany z cegły, z końca XIX w., przebudowany po roku 1945, zatracił pierwotne cechy stylowe. Obok pozostałości dawnego parku z około 100-letnim drzewostanem.

### 3.2.3. Obiekty kulturalne użyteczności publicznej

W miejscowości znajduje się świetlica wiejska. Budynek świetlicy to obiekt parterowy z poddaszem nieużytkowym, kryty płytą falista (eternit). Wybudowany w latach 60 tych XX wieku. Budynek wymaga częściowej modernizacji. Odbywają się w nim imprezy kulturalne, zebrania mieszkańców.



**Rys. 25. Świetlica wiejska w Gwiździnach**

*Źródło: Fot. Marcin Buliński*

Oprócz świetlicy wiejskiej w Gwiździnach mieści się Gminna Biblioteka Publiczna. Jest to budynek dwukondygnacyjny, ze stropodachem. Pomieszczenia biblioteki zajmują parter budynku. Biblioteka wymaga rozbudowy o pomieszczenia biurowo-socjalne i magazynowe.



**Rys. 26. Gminna Biblioteka Publiczna w Gwiździnach**

*Źródło: Fot. Marcin Buliński*

### **3.3. Zasoby mieszkaniowe**

W miejscowości Gwiździny gmina posiada osiem lokali mieszkaniowych o łącznej powierzchni 346,42 m<sup>2</sup>.

### **3.4. Zasoby oświatowe**

W roku 1993 gmina Nowe Miasto Lubawskie jako jedna z pierwszych w powiecie przejęła prowadzenie oświaty. W 2000 r. powstał Gminny Zespół Oświaty i Kultury z siedzibą w Mszanowie. Zespół ten obsługuje 4 Szkoły Podstawowe w Skarlinie, Radomnie, Tylicach i Gwiździnach oraz 2 Zespoły Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Jamielniku i Bratianie.

Obecnie w Gwiździnach funkcjonuje Szkoła podstawowa im. ks. Kazimierza Wróblewskiego.

## **Rys historyczny Szkoły Podstawowej im. ks. Kazimierza Wróblewskiego w Gwiździnach**

Trudno ustalić dokładny czas podjęcia w Gwiździnach nauczania szkolnego.

Źródła nie dostarczają bowiem jednoznacznych informacji o takim fakcie. Są jednak zapisy pozwalające na umiejscowienie w czasie funkcjonującej już szkoły. W zestawieniu z innymi faktami umożliwiają one formułowanie pewnych wniosków odnoszących się do genezy szkolnictwa gwiździńskiego.

Wiadomo, że miejscowość Gwiździny ma genezę średniowieczną. Problemem jest ustalenie czasu powstania gwiździńskiej parafii na podstawie dostępnych źródeł. Istnieje możliwość, że erygowano ją w podobnym czasie. To bardzo istotne dla historii szkolnictwa w Gwiździnach, ponieważ jego początki wiążą się zapewne ze szkolnictwem parafialnym. Nauczanie prowadzili wtedy często księża i odbywała się ona w pomieszczeniach kościoła. Z czasem pojawili się osobni nauczyciele.

Jest rzeczą pewną, że taka szkoła istniała w czasach nowożytnych, bo potwierdzają to dokumenty z wizytacji biskupich. Datowane są one na 1597 rok. Szkoła mieściła się wtedy w osobnym budynku w pobliżu kościoła. Naukę prowadził osobny nauczyciel. Wiadomo, że wymieniona data nie jest określeniem czasu powstania szkoły, a jedynie potwierdzeniem jej istnienia w czasie wizytacji.

Wiadomo też, że Gwiździny poniosły straty w czasie najazdów szwedzkich. Nie wiemy jednak w jakim stopniu dotknęły one szkoły. Nowsza i udokumentowana historia szkoły wiąże się z czasem pozostawania Gwiździn pod zaborem pruskim. Zlikwidowano wtedy polską szkołę i wprowadzono niemiecką. Dzięki istnieniu kroniki z tamtego czasu, znany jest obraz szkoły i jej funkcjonowania.

Pierwszym znanym kronikarzem i nauczycielem zarazem był Aleksander Fiscoeder. To on podaje, że pierwszym nauczycielem był wtedy Bistram. Wymienia dalej wielu innych, którzy nauczali w Gwiździnach. Od tego czasu szkoła istnieje nieprzerwanie do dzisiaj, choć przechodziła różne, często dramatyczne koleje losu. W czasie zaborów podejmowano w tej szkole walkę o utrzymanie polskości. W roku 1906 miał w Gwiździnach miejsce strajk szkolny wymierzony przeciwko prowadzonej germanizacji.

W czasie pierwszej wojny światowej w budynku szkolnym stacjonowali żołnierze niemieccy, a uczniowie wykorzystywani byli do czynnego udziału w akcjach wspierających armię.

Po zakończeniu I wojny światowej sytuacja Gwińdzin i miejscowej szkoły nie była jeszcze jasna. To, że będzie tu polskie nauczanie okazało się dopiero w roku 1920. Wtedy rozpoczął się nowy rozdział historii gwińdzinśkiej edukacji. W czasie tego przejścia nauczycielem był Jozef Sadowski. Po nim, aż do wybuchy II wojny światowej szkołą kierował Albin Gessek, który prowadził też kronikę wyróżniając się kaligraficznym pismem. Nauczało w tym czasie w Gwińdzinach zawsze dwóch nauczycieli.

Czas polskiej szkoły w Gwińdzinach zakończył się jednak, kiedy we wrześniu 1939 r. ponownie Niemcy najechali nasz kraj. Szkołę pozostawiono, jednak wprowadzono w niej niemieckie nauczanie. Jego poziom pozostawia wiele do życzenia. Znane są nazwiska kilku nauczycieli z tego czasu, jednak brak tu kompletnych danych, zwłaszcza, że nauczyciele ci zmieniali się często. Dzieci były przez niektórych z nich bite i poniżane. Pracowały też często w majątku, którego właścicielem był Henryk Modrow. W czasie trwania działań wojennych w budynku szkoły również stacjonowali żołnierze: najpierw niemieccy, potem rosyjscy.

Po zakończeniu działań wojennych szkoła była w bardzo złym stanie. Brakowało okien, drzwi, było też wiele innych uszkodzeń. Pierwszym nauczycielem był po wojnie Jan Małkiewicz. Inną postacią, która pojawiła się w tym czasie jest Emil Illuk, związany z tą placówką aż do roku 1971. Szkoła szybko się rozwijała. Przybywało klas, począwszy od pięciu oddziałów, aż do siedmiu, a docelowo ośmiu. Rosła też liczba nauczycieli i uczniów. Budynek szkolny był często remontowany. Brakowało pomieszczeń szkolnych do nauczania i radzono sobie wynajmując je u mieszkańców. Podobnie było też z mieszkaniami dla nauczycieli.

W szkole działało wiele organizacji uczniowskich jak PCK, SKO, harcerstwo, LOP, SKS, UKS, Samorząd Uczniowski. Od 1957 roku funkcjonowała też w tym samym budynku szkolnym Szkoła Przesposobienia Rolniczego, a później Zasadnicza Szkoła Rolnicza. Której kierownikiem był wspomniany E. Illuk, a po nim Bolesław Świgoń.

Po wprowadzeniu reformy oświatowej szkoła w Gwińdzinach stała się sześcioklasowa. W 2000 roku zyskała imię dawnego proboszcza Gwińdzin Kazimierza Wróblewskiego, który był i pozostał dla mieszkańców autorytetem jako człowiek, ksiądz i sportowiec.

W roku 2006 dyrektor szkoły w porozumieniu z nauczycielami, społecznością Gwińdzin i władzami samorządowymi doprowadziła do podjęcia budowy nowej właściwie szkoły. Oddano ją do użytku w tym samym roku. W rok później społeczność szkolna doczekała się sali gimnastycznej.

Bardzo ważnym faktem dla dziejów szkoły było nadanie jej sztandaru w roku 2009. Odtąd Szkoła Podstawowa im. ks. Kazimierza Wróblewskiego w Gwiździnach rozpoczęła najnowszy rozdział swojej historii. Tradycje szkoły oparte na jej bogatej przeszłości są ważnym czynnikiem w nauczaniu i wychowaniu. Działalność edukacyjna szkoły uwzględnia też uwarunkowania środowiska lokalnego, dla którego jest cenną instytucją krzewiącą oświatę i kulturę. Taka placówka ma przed sobą wiele wyzwań, które wyznaczają jej dalszą drogę



**Rys. 27. Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Wróblewskiego w Gwiździnach**

*Źródło: Fot. Marcin Buliński*

W szkole funkcjonuje sześć klas szkoły podstawowej, zerówka i zespół wychowania przedszkolnego. Łącznie do szkoły uczęszcza 87 dzieci. Ilość dzieci w poszczególnych grupach wiekowych przedstawia się następująco (stan na 10.10.2010 r.)

- zespół wychowania przedszkolnego – 15
- klasa „0” – 10
- klasa I – 10
- klasa II – 9
- klasa III – 9
- klasa IV – 9
- klasa V – 12
- klasa VI – 13

### **3.5. Zasoby infrastrukturalne**

#### **3.5.1. Sieć komunikacyjna**

Sieć drogowa w miejscowości Gwiździny oparta jest o drogę powiatową nr 1335N Nowe Miasto Lubawskie - Mroczo - Słup oraz o sieć dróg gminnych. Przez miejscowość przebiegają cztery drogi lokalne relacji:

- Gwiździny – Tylice nr 181047N
- Gwiździny – Krzemieniewo nr 181048N
- Gwiździny – Mroczenko nr 181051N
- Gwiździny – Tyliczki nr 181050N

Stan dróg w miejscowości Gwiździny, jak i w samej gminie, w większości wymaga poprawy i modernizacji. Są to głównie drogi gruntowe.

W Gwiździnach znajduje się przystanek komunikacji samochodowej PKS. Ponadto świadczone są także usługi prywatne w postaci Mini BUS-ów relacji Nowe Miasto Lubawskie – Gwiździny.

#### **3.5.2. Wodociągi i kanalizacja**

Gmina Nowe Miasto Lubawskie zwodociągowania jest niemal w 100%. Długość sieci wodociągowej wraz z 116 przyłączami na dzień 31 grudnia 2009 r. wynosiła 12 413 mb. Sieć wodociągowa w Gwiździnach wymaga rozbudowy w kierunku Mroczo i Mroczenka oraz Tyliczek. Opracowana jest pełna dokumentacja techniczna wraz z pozwoleniem na budowę. Zaprojektowano ok. 7,5 km sieci oraz 25 przyłączy. Osoby nie korzystające z sieci czerpią wodę z własnych, lokalnych ujęć przyzagrodowych.

Woda dla miejscowości Gwiździny czerpana jest z ujęć wody w Gwiździnach. Najważniejsze parametry ujęć przedstawiono w tabeli poniżej.

**Tabela 10****Parametry ujęć wody w miejscowości Gwiździny**

Ujęcie wody	Pobór wody			Studnia głębinowa nr 1				Studnia głębinowa nr 2				Studnia głębinowa nr 3			
	Średnio m <sup>3</sup> /d	Max m <sup>3</sup> /d	Max m <sup>3</sup> /h	Wydajność m <sup>3</sup> /h	Depresja w metrach	Głębokość w metrach	Rok budowy	Wydajność m <sup>3</sup> /h	Depresja w metrach	Głębokość w metrach	Rok budowy	Wydajność m <sup>3</sup> /h	Depresja w metrach	Głębokość w metrach	Rok budowy
<b>SUW Gwiździny</b>	327	411	54	12	6	53,5	1982	46	5	52	1973	46	5,5	51	1973

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ZUK w Mszanowie.

Na terenie gminy Nowe Miasto Lubawskie tylko jedna miejscowość jest wyposażona w sieć kanalizacyjną i oczyszczalnię ścieków. Jest to miejscowość Bagno. Kolejna miejscowość Mszanowo zostanie podłączona do sieci pod koniec 2010 r.

W miejscowości Gwiździny brak jest kanalizacji. Ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych, a następnie za pośrednictwem firm transportowych przewożone do oczyszczalni ścieków w Bagnie i Nowym Mieście Lubawskim. We wsi zlokalizowane jest 96 zbiorników bezodpływowych (dane na dzień 31 grudnia 2009 r.).

**3.5.3. Gaz i ogrzewanie**

Na terenie miejscowości Gwiździny, a także w gminie i powiecie nie ma dostępu do rozdzielczej sieci gazowej. Mieszkańcy korzystają z gazu butlowego. Miejscowość także nie posiada zbiorczej kotłowni działającej na rzecz mieszkańców. Budynki mieszkalne oraz zakłady ogrzewane są za pomocą własnych sieci i pieców centralnego ogrzewania.

**3.5.4. Telekomunikacja i poczta**

Na terenie miejscowości jest dostęp do usług telefonicznych stacjonarnych oraz poprzez gęste rozmieszczenie nadajników satelitarnych również do telefonii komórkowej. Brak jest natomiast urzędu pocztowego. Wszyscy mieszkańcy korzystają z usług pocztowych w Nowym Mieście Lubawskim.



## 4. Analiza SWOT

Podjmując działania na rzecz rozwoju miejscowości należy uwzględnić wewnętrzne czynniki ograniczające jej rozwój, punkty stanowiące jej mocne strony, potencjał rozwojowy oraz zidentyfikowane zagrożenia. Analiza SWOT została przedstawiona w tabeli poniżej.

**Tabela 11**

### Analiza SWOT miejscowości Gwiździny

<b>Mocne strony</b>	<b>Słabe strony</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>wysokie walory krajobrazowe</li> <li>czyste, nieskażone środowisko</li> <li>wysoka atrakcyjność zasobów przyrodniczych, wypoczynkowych, oraz zasobów dziedzictwa kulturowego i wiejskiego</li> <li>sąsiedztwo terenów leśnych daje podstawy dla rozwoju aktywnych form wypoczynku</li> <li>wysoka aktywność społeczności lokalnej oraz jej zdolność do angażowania się w rozwój wsi oraz całej gminy</li> <li>zaangażowanie władz gminy we współpracę z otoczeniem zewnętrznym i zdobywanie środków finansowych na realizację ważnych przedsięwzięć gminnych</li> <li>dobre położenie geograficzne w sąsiedztwie aktywnych społecznie i gospodarczo miast: Lubawa, Brodnica i Nowe Miasto Lub.</li> <li>dobry układ transportowy</li> <li>wieś posiada sieć wodociagową i telefoniczną</li> <li>dobre połączenie komunikacyjne z innymi miejscowościami</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>słabo rozwinięta sieć infrastruktury technicznej: brak kanalizacji, gazu, zły stan nawierzchni dróg</li> <li>bardzo wysokie, długotrwałe bezrobocie</li> <li>niskie wykształcenie mieszkańców</li> <li>trudna sytuacja materialna mieszkańców</li> <li>brak integracji społeczności lokalnej</li> <li>mało skuteczna promocja walorów przyrodniczych gminy</li> <li>peryferyjne położenie w stosunku do centrum administracyjnego regionu obecnie Olsztynie i wynikające z tego skutki w dotychczasowym rozwoju społeczno-gospodarczym</li> <li>nierozwinięta działalność pozarolnicza oraz działalność dająca dodatkowe, alternatywne źródła zarobkowania w gospodarstwach rolnych np.: produkcja zdrowej żywności</li> <li>słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna</li> <li>brak terenów pod duże inwestycje</li> <li>niski poziom uprzemysłowienia</li> <li>zły stan dóbr kultury</li> <li>mała estetyka budowli</li> </ul>
<b>Szanse</b>	<b>Zagrożenia</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>promocja gminy i informacja turystyczna</li> <li>urozmaicona rzeźba terenu</li> <li>czyste środowisko naturalne</li> <li>teren chronionego krajobrazu</li> <li>różnorodność gatunków zwierząt, ptaków ryb, płazów</li> <li>rozwój turystyki</li> <li>rozwój i tworzenie gospodarstw agroturystycznych</li> <li>zwiększający się popyt na usługi turystyczne oparte o zasoby naturalne</li> <li>rozwój bazy turystycznej, kulturalnej i sportowej</li> <li>rozwój drobnej przedsiębiorczości</li> <li>modernizacja i poprawa stanu dróg</li> <li>alternatywne źródła finansowania, w tym środki pomocowe z Unii Europejskiej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>różnorodność klimatyczna, zmienność typów pogody</li> <li>fragmentacja krajobrazu</li> <li>wrażliwość wód na zanieczyszczenia</li> <li>starzejące się społeczeństwo gminy</li> <li>migracja ludzi młodych i wykształconych z terenu sołectwa</li> <li>zła sytuacja rolnictwa</li> <li>malejąca konkurencyjność rodzimej produkcji</li> <li>zbyt małe ilości uzyskiwanych środków finansowych w tym z UE</li> <li>brak stabilności w polityce państwa – prawnej, podatkowej, rolnej</li> <li>wzrost bezrobocia</li> <li>brak warunków startu dla młodych ludzi</li> <li>niskie dochody własne gminy</li> </ul>

Źródło: Opracowanie własne.

## 5. Kierunki rozwoju miejscowości Gwiździny

Wizja jest wyrażeniem, które określa główny cel miejscowości, jej „sens życia”. Jest wyrazem dążeń i oczekiwań w stosunku do miejscowości, dla której została sformułowana. Wizja pokazuje pozytywny obraz sołectwa Gwiździny w perspektywie 7 lat. Przeprowadzone analizy i wyznaczone potrzeby mieszkańców, pozwalają na określenie głównych celów planu. Cele te będą wyznacznikiem kierunku wszystkich działań objętych planem.

Na podstawie wizji lokalnej jak również po rozmowie z lokalnymi liderami zostały zebrane informacje na temat wizji i kierunków rozwoju miejscowości Gwiździny. Szczegółowe informacje przedstawiono w tabeli 12.

Głównym kierunkiem dokonywanych na obszarze miejscowości zmian powinien być rozwój działalności sportowej i kulturalnej, jak również produkcji i usług. Powinno to sprzyjać funkcjom turystycznym, jakie charakteryzują analizowany obszar.

Funkcje jakie spełniała do tej pory muszą być na nowo zdefiniowane. Gospodarstwa rolne muszą być zdolne do generowania takiego dochodu, który jest konkurencyjny z dochodami z pracy poza rolnictwem. Funkcja mieszkalna nie może ograniczać się do tak zwanej „podmiejskiej sypialni”, bez możliwości samorealizacji mieszkańców w dziedzinie kultury, oświaty, rekreacji czy sportu.

**Tabela 12**

**Wizja i kierunki rozwoju miejscowości**

Diagnoza obecnej sytuacji miejscowości		Wizja stanu docelowego	
<b>Co ją wyróżnia?</b>	Dobrze utrzymane walory krajobrazowe, niezniszczone środowisko naturalne, dogodne położenie względem głównych szlaków komunikacyjnych.	<b>Co ma ją wyróżniać?</b>	Rozwój działalności kulturalnej i sportowej, rozwój produkcji i usług, kompleksowa baza sportowo-kulturalna, zagospodarowane, estetyczne centrum wsi.
<b>Jakie pełni funkcje?</b>	Wieś rolnicza, jest miejscem zamieszkania prawie 10 % mieszkańców gminy Nowe Miasto Lubawskie, w niewielkim stopniu pełni funkcje usługowo - handlowe.	<b>Jakie ma pełnić funkcje?</b>	Funkcje turystyczne, kulturalne, sportowe. Tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem (rozwój agroturystyki, usług, handlu).
<b>Kim są mieszkańcy?</b>	Mieszkańcy to głównie rolnicy, ale również pracownicy miejscowych firm, renciści, emeryci, młodzież.	<b>Kim mają być mieszkańcy?</b>	Zintegrowani mieszkańcy wsi, podnoszący swoje kwalifikacje, zaangażowani w życie wsi, aktywna młodzież.
<b>Co daje utrzymanie?</b>	Praca – głównie w rolnictwie, zatrudnienie w sektorze publicznym i prywatnym, własna działalność gospodarcza, zasiłki socjalne, zasiłki dla bezrobotnych,	<b>Co ma dać utrzymanie?</b>	Stać praca w sektorze rolniczym, usługowym, produkcyjnym we wsi i poza wsią, działalność gospodarcza i usługowa.

	emerytury, renty.		
<b>Jak są zorganizowani mieszkańcy?</b>	Rada Sołecka, OSP, Kółko Rolnicze	<b>Jak mają być zorganizowani mieszkańcy?</b>	Stowarzyszenia kulturalne, sportowe, wysoka integracja mieszkańców, wspólny odpoczynek, wspólna praca na rzecz rozwoju wsi.
<b>W jaki sposób mieszkańcy rozwiązują problemy?</b>	Doraźne zebrania wiejskie, indywidualne interwencje u władz gminy.	<b>W jaki sposób mają być rozwiązane problemy?</b>	Okresowe spotkania i zebrania wiejskie, spotkania z władzami gminy, współpraca z sąsiednimi miejscowościami, zwiększenie przepływu informacji między mieszkańcami.
<b>Jak wygląda nasza wieś?</b>	wieś w przeważającej części o zwartej zabudowie jednorodzinnej i wilorodzinnej, zauważalny brak chodników i miejsc do odpoczynku.	<b>Jak ma wyglądać nasza wieś?</b>	Czysto, estetycznie zagospodarowane posesje, założenie skwerów zieleni, założenie chodników, utworzenie placów zabaw dla dzieci.
<b>Jaki jest stan otoczenia i środowiska?</b>	Czyste środowisko, w pobliżu wsi lasy i liczne zielenie, wieś posiada sieć wodociągową, brak kanalizacji	<b>Jaki ma być stan otoczenia i środowiska?</b>	Czyste i przyjazne środowisko dla ludzi i przyrody, wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych i turystycznych.
<b>Jakie są powiązania komunikacyjne?</b>	Dobrze rozwinięty węzeł komunikacyjny.	<b>Jakie mają być powiązania komunikacyjne?</b>	Dobry stan nawierzchni dróg.
<b>Co proponujemy dzieciom i młodzieży?</b>	Młodzież nie posiada możliwości zagospodarowania wolnego czasu w sposób zorganizowany na terenie wsi.	<b>Co zaproponujemy dzieciom i młodzieży?</b>	Korzystanie z kompleksowej bazy kulturalno-sportowej, kompleksowo wyposażony plac zabaw, miejsce wypoczynku i zabawy.

Źródło: Opracowanie własne.

## 6. Planowane działania w perspektywie 7 lat (2011-2018)

Rozwój gospodarczy jest najlepszym sposobem eliminacji większości problemów społecznych takich jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość itp. przed jakimi staje władza lokalna. Rozwój gospodarczy na szczeblu lokalnym oznacza przyrost możliwości, które pozwalają lokalnej władzy i mieszkańcom lepiej zaspokajać większą liczbę potrzeb na wyższym poziomie. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, że jedynie w warunkach rozwoju gospodarczego udaje się osiągnąć tak pożądane zjawisko jak uczestnictwo prywatnego kapitału w przedsięwzięciach istotnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

W ramach Planu Odnowy Miejscowości zakłada się realizację 13 zadań, których szczegóły zostały przedstawione poniżej. Inwestycje te są zadaniami priorytetowymi dla Gwiździn.

**Tabela 13**

### Zadanie 1

<b>Tytuł projektu</b>	Mała infrastruktura wiejska - Zagospodarowanie centrum wsi w Gwiździnach.
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	25 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Środki własne
<b>Opis projektu</b>	W ramach przedsięwzięcia zostanie wykonanych kilka elementów: 1. Wyczyszczenie bagna 2. Ogrodzenie 3. Wiata biesiadna 4. Zieleń 5. Ławki
<b>Harmonogram realizacji</b>	2011
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Poprawa bazy rekreacyjnej i estetyki wsi
<b>Cele</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - zachowanie dziedzictwa kulturowego - poprawa estetyki miejscowości - wzrost atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich
<b>Przeznaczenie</b>	Zagospodarowane centrum ma służyć społeczności lokalnej oraz turystom

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 14

## Zadanie 2

<b>Tytuł projektu</b>	Rozbudowa wodociągu
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	2 600 000 PLN – prace budowlane
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne Środki z UE
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Rozbudowa w kierunku Mrocza i Mroczenka oraz Tyliczek. Opracowana jest pełna dokumentacja techniczna wraz z pozwoleniem na budowę. Zaprojektowano ok. 7,5 km sieci oraz 25 przyłączy - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa sieci wodociągowej - podłączenie indywidualnych użytkowników
<b>Harmonogram realizacji</b>	2011 – 2012
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Poprawa bazy infrastruktury technicznej
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej
<b>Przeznaczenie</b>	Wodociąg ma służyć mieszkańcom wsi i podmiotom gospodarczym

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 15

## Zadanie 3

<b>Tytuł projektu</b>	Przebudowa drogi Gwiździny – Krzemieniewo
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	2 000 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Długość L=1,9 km, szerokość 5 m - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa drogi o nawierzchni asfaltowej
<b>Harmonogram realizacji</b>	2011 – 2013
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa infrastruktury technicznej
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa bezpieczeństwa na drodze
<b>Przeznaczenie</b>	Droga ma służyć przede wszystkim mieszkańcom wsi i gminy, a także turystom odwiedzającym Gwiździny i okolice

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 16

## Zadanie 4

<b>Tytuł projektu</b>	Rozbudowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Gwińdzinach
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	400 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne Środki z UE
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Rozbudowa pomieszczeń biurowo – socjalnych i magazynowych. Remont istniejących pomieszczeń. - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - remont biblioteki
<b>Harmonogram realizacji</b>	2012-2014
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa bazy kulturalnej
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - podniesienie standardu świadczonych usług kulturalnych
<b>Przeznaczenie</b>	Wyremontowana biblioteka ma służyć społeczności lokalnej oraz turystom

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 17

## Zadanie 5

<b>Tytuł projektu</b>	Budowa drogi od szkoły w kierunku cmentarza
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	250 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Długość L=250 m, szerokość 5 m. - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa drogi o nawierzchni asfaltowej
<b>Harmonogram realizacji</b>	2011
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa infrastruktury technicznej
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa bezpieczeństwa na drodze
<b>Przeznaczenie</b>	Droga ma służyć przede wszystkim mieszkańcom wsi i gminy, a także turystom odwiedzającym Gwińdziny i okolice

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 18

## Zadanie 6

<b>Tytuł projektu</b>	Rozbudowa i modernizacja świetlicy wiejskiej
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	500 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne Środki z UE
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Remont istniejących pomieszczeń, wymiana dachu. - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - remont świetlicy
<b>Harmonogram realizacji</b>	2013 - 2015
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa bazy kulturalnej i turystycznej.
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - podniesienie standardu świadczonych usług kulturalnych
<b>Przeznaczenie</b>	Wyremontowana świetlica ma służyć społeczności lokalnej oraz turystom

*Źródło: Opracowanie własne*

Tabela 19

## Zadanie 7

<b>Tytuł projektu</b>	Przebudowa drogi Gwiździny – Tylice
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	3 500 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Długość L=3,6 km, szerokość 5 m. - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa drogi o nawierzchni asfaltowej
<b>Harmonogram realizacji</b>	2015 - 2016
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa infrastruktury technicznej
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa bezpieczeństwa na drodze
<b>Przeznaczenie</b>	Droga ma służyć przede wszystkim mieszkańcom wsi i gminy, a także turystom odwiedzającym Gwiździny i okolice

*Źródło: Opracowanie własne*

## Zadanie 8

<b>Tytuł projektu</b>	Budowa boiska wielofunkcyjnego
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Całkowity koszt realizacji inwestycji</b>	500 000 PLN
<b>Opis projektu</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>boiska wielofunkcyjnego</b> ze sztucznej nawierzchni o minimalnych wymiarach płyty boiska 22m x 44m. Boisko musi pełnić minimum 3 funkcje (np: piłka siatkowa, koszykówka, piłka ręczna).</li> <li>• <b>ogrodzenia</b> na całym obwodzie ogrodzeniem o wysokości min. 4m z dwoma wejściami, w tym jednym technicznym o szer. 2,5m umożliwiającym wjazd;</li> <li>• <b>zakup i montaż wyposażenia sportowego</b> trwale mocowanego do podłoża (w zależności od zaprojektowanych pól gier).</li> </ul>
<b>Źródła finansowania</b>	Środki z Ministerstwa Sportu i Turystyki Środki własne
<b>Harmonogram realizacji</b>	2017
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Poprawa bazy sportowej
<b>Cele</b>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- wzrost jakości życia mieszkańców wsi poprzez udostępnienie dzieciom i młodzieży nowoczesnej infrastruktury sportowej</li> <li>- aktywne uprawianie sportu i rozwój fizyczny pod okiem trenera – animatora</li> <li>- popularyzacja aktywnego stylu życia, a więc rodzinnych zawodów sportowych, weekendów ze sportem i turystyką.</li> </ul>
<b>Przeznaczenie</b>	Boisko przeznaczone dla społeczności lokalnej udostępniane nieodpłatnie.

Źródło: Opracowanie własne



**Tabela 21****Zadanie 9**

<b>Tytuł projektu</b>	Aktywizacja mieszkańców wsi
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	W zależności od projektu
<b>Źródła finansowania</b>	Fundusz sołecki Środki Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Środki własne Środki z UE Inne
<b>Opis projektu</b>	Działania mające na celu zaktywizowanie środowisk wiejskich do pielęgnowania tradycji, zachowania dziedzictwa kulturowego lokalnych środowisk, integrację społeczności wiejskiej, a także wyzwolenie dużego zaangażowania mieszkańców wsi do podejmowania nowych inicjatyw na rzecz rozwoju swojej miejscowości.
<b>Harmonogram realizacji</b>	2011 – 2018
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Wzrost aktywności mieszkańców wsi, zwiększenie oddolnych inicjatyw społecznych
<b>Cel</b>	Aktywizacja mieszkańców wsi
<b>Przeznaczenie</b>	Realizacja tego działania skierowana jest do mieszkańców wsi Gwiździny

Źródło: Opracowanie własne

**Tabela 22****Zadanie 10**

<b>Tytuł projektu</b>	Rozbudowa remizy OSP
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	100 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne Fundusz sołecki
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Rozbudowa pomieszczeń socjalnych - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - remont remizy
<b>Harmonogram realizacji</b>	2011 – 2015
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa bezpieczeństwa na wsi
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia i bezpieczeństwa ludności wiejskiej
<b>Przeznaczenie</b>	Wyremontowana remiza ma służyć społeczności lokalnej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 23

## Zadanie 11

<b>Tytuł projektu</b>	Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum wsi poprzez przebudowę i budowę chodników w miejscowości Gwiździny
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	1 000 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne Środki z UE
<b>Opis projektu</b>	Budowa chodnika z kostki POLBRUK
<b>Harmonogram realizacji</b>	2012 – 2015
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Poprawa bazy infrastruktury technicznej oraz poprawa estetyki wsi
<b>Cel</b>	Poprawa warunków życia ludności wiejskiej
<b>Przeznaczenie</b>	Chodniki mają służyć społeczności lokalnej

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 24

## Zadanie 12

<b>Tytuł projektu</b>	Położenie nowej nawierzchni asfaltowej od kościoła w kierunku starej mleczarni
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	1 000 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Długość L=1,00 km, szerokość 5 m. - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa drogi o nawierzchni asfaltowejj
<b>Harmonogram realizacji</b>	2016 – 2017
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa infrastruktury technicznej
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa bezpieczeństwa na drodze
<b>Przeznaczenie</b>	Droga ma służyć przede wszystkim mieszkańcom wsi i gminy, a także turystom odwiedzającym Gwiździny i okolice

Źródło: Opracowanie własne

## Zadanie 13

<b>Tytuł projektu</b>	Rozbudowa szkoły podstawowej o oddział przedszkolny
<b>Projektodawca</b>	Gmina Nowe Miasto Lubawskie
<b>Szacunkowy koszt realizacji inwestycji</b>	500 000 PLN
<b>Źródła finansowania</b>	Środki własne
<b>Opis projektu (planowane prace)</b>	Podczas rozbudowy szkoły zbudowane zostaną następujące pomieszczenia: - sala dydaktyczna - sanitariat - szatnia  - wykonanie dokumentacji technicznej, - przeprowadzenie procedury przetargowej i wyłonienie wykonawcy - budowa drogi o nawierzchni asfaltowejj
<b>Harmonogram realizacji</b>	2018
<b>Oczekiwane rezultaty</b>	Rezultatem będzie poprawa bazy oświatowej
<b>Cel</b>	- poprawa warunków życia ludności wiejskiej - poprawa jakości kształcenia dzieci
<b>Przeznaczenie</b>	Rozbudowana szkoła ma służyć mieszkańcom wsi i gminy.

Źródło: Opracowanie własne

## 7. Harmonogram realizacji projektów

W poniższej tabeli zestawiono przewidywany harmonogram realizacji poszczególnych projektów. Tabela ta pozwoli na określenie stopnia zapotrzebowania na środki budżetowe i pozabudżetowe w poszczególnych latach.

Tabela 26

Harmonogram realizacji projektów w miejscowości Gwiździny

Lp.	Nazwa zadania inwestycyjnego	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	Mała infrastruktura wiejska - Zagospodarowanie centrum wsi w Gwiździnach.								
2	Rozbudowa wodociągu								
3	Przebudowa drogi Gwiździny – Krzemieniewo								
4	Rozbudowa Gminnej Biblioteki Publicznej w Gwiździnach								
5	Budowa drogi od szkoły w kierunku cmentarza								
6	Rozbudowa i modernizacja świetlicy wiejskiej								
7	Przebudowa drogi Gwiździny – Tylice								
8	Budowa boiska wielofunkcyjnego								
9	Aktywizacja mieszkańców wsi								
10	Rozbudowa remizy OSP								
11	Kształtowanie obszaru przestrzeni publicznej w centrum wsi poprzez przebudowę i budowę chodników w miejscowości Gwiździny								
12	Położenie nowej nawierzchni asfaltowej od kościoła w kierunku starej mleczarni								
13	Rozbudowa szkoły podstawowej o oddział przedszkolny								

Źródło: Opracowanie własne.

## 8. Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości

Tabela 27

Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny

Zadanie	Odpowiedzialni	Termin realizacji
1. Przedłożenie projektu Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny przedstawicielom Zebrania Wiejskiego	Rada Sołecka	październik 2010
2. Uchwalenie Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny przez Zebranie Wiejskie	Zebranie Wiejskie	listopad 2010
3. Zatwierdzenie Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny na Sesji Rady Gminy	Rada Gminy	listopad 2010
4. Opracowanie dokumentacji technicznych ze szczególnym uwzględnieniem projektów i zadań mogących uzyskać wsparcie z funduszy strukturalnych	Wójt	2011 – 2018
5. Realizacja zadań określonych poszczególnymi projektami zgodnie z harmonogramem przyjętym w Siedmioletnim Planie Inwestycyjnym	Wójt, Rada Sołecka	Do roku 2018

Źródło: Opracowanie własne.

## 9. Monitorowanie Planu Odnowy Miejscowości

Monitoring wspomaga proces zarządzania i dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania zadań wynikających z Planu - począwszy od pojedynczego zadania, poprzez cel i priorytet, a skończywszy na osiągniętych efektach. W zależności od charakteru dostarczanych danych, monitoring dzielimy na rzeczowy i finansowy.

### 9.1. Monitoring rzeczowy

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu Planu oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do celów w Planie. Dane skwantyfikowane, obrazujące postęp we wdrażaniu oraz rezultaty tych działań zostały podzielone na trzy kategorie:

#### Wskaźniki produktu

Odnoszą się one do rzeczowych efektów działalności. Liczone są w jednostkach materialnych

#### Wskaźniki rezultatu

Odpowiadają one bezpośrednim i natychmiastowym efektem wynikającym z wdrożenia Planu. Takie mierniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych

#### Wskaźniki oddziaływania

Obrazują one konsekwencje Planu wykraczające poza natychmiastowe efekty dla bezpośrednich beneficjentów. Oddziaływanie może odnosić się do efektów związanych bezpośrednio z podjętym działaniem, chociaż pojawiających się po pewnym czasie (oddziaływanie bezpośrednie), jak i do efektów długookresowych, oddziałujących na szerszą populację i pośrednio tylko wynikających ze zrealizowanego działania (oddziaływanie pośrednie). Przykładowe wskaźniki oddziaływania to liczba innowacji wprowadzonych w gospodarstwach rolnych, które otrzymały wsparcie w czasie

18 miesięcy po zakończeniu projektu (oddziaływanie bezpośrednie), czy średnia ocen dzieci uczących się objętych zajęciami pozalekcyjnymi 24 miesiące od zakończenia realizacji projektu (oddziaływanie pośrednie).

## 9.2 Monitoring finansowy

Monitoring finansowy dostarcza danych dotyczących finansowych aspektów realizacji Planu, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania przeznaczonych na niego środków. Wójt Gminy Nowe Miasto Lubawskie prowadzi ciągły monitoring finansowy podjętych zadań, sporządza raporty, które prezentuje Radzie Gminy podczas kolejnych planowych Sesji Rady (wydatki poniesione w okresie objętym raportem, wydatki poniesione od początku realizacji zadania, stopień realizacji zadania %).

**Tabela 28**

### Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny

<b>Zadanie</b>	<b>Odpowiedzialni</b>	<b>Termin realizacji</b>
1. Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w Siedmioletnim Planie Inwestycyjnym	Rada Sołecka/Wójt	Raz w roku /w I kwartale/ na Zebraniu Wiejskim
2. Ocena realizacji Siedmioletniego Planu Inwestycyjnego.	Wójt	Przed sesją absolutoryjną każdego roku
3. Organizacja debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej program dla oceny jego aktualności.	Rada Sołecka	Raz na dwa lata

*Źródło: Opracowanie własne.*

*\* - Ze względu na zmieniającą się sytuację społeczno – gospodarczą na skutek zdarzeń wcześniej nieprzewidywalnych lub z innych ważnych powodów Plan Odnowy Miejscowości Gwiździny może zostać skorygowany w każdym z jego rozdziałów, o ile zebranie wiejskie tak postanowi. Zmieniony Plan także zatwierdza Rada Gminy.*

## 10. Public Relations Planu Odnowy Miejscowości

Public Relations, którego zadaniem jest upowszechnianie zamierzeń Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny wśród przyszłych beneficjentów, wykonawców i decydentów, opierać się będzie o trzy formy komunikacji:

- Internet
- Prasa lokalna
- Promocja i reklama bezpośrednia

**Internet** będzie głównym dostawcą informacji o Planie Odnowy Miejscowości Gwiździny. Internet służyć będzie komunikacji pomiędzy bezpośrednio odpowiedzialnym za wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny (Urząd Gminy Nowe Miasto Lubawskie), a zainteresowanymi podmiotami samorządowymi, biznesowymi i organizacjami pozarządowymi.

**Prasa lokalna** służyć będzie jedynie upowszechnianiu informacji w różnych kręgach potencjalnych beneficjentów i wykonawców Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny o istnieniu takiego dokumentu i sposobie jego monitorowania i wdrażania, kierując do źródła informacji, jakim będzie Internet.

**Promocja i reklama bezpośrednia** będzie skierowana do wybranych, potencjalnych wykonawców, inwestorów zidentyfikowanych na podstawie analizy przedsięwzięć inwestycyjnych zawartych w Planie Odnowy Miejscowości Gwiździny.

Powyższa promocja i reklama polegać będzie na bezpośrednim zapraszaniu do negocjacji wybranych podmiotów, mogących być partnerami w realizacji poszczególnych zamierzeń Planu Odnowy Miejscowości.



## Spis tabel

Tabela 1	Wizja obszaru Nowe Miasto Lubawskie w perspektywie roku 2010 i dalszej	6
Tabela 2	Struktura obszarowa gospodarstw rolnych .....	16
Tabela 3	Liczba mieszkańców w latach 2006 – 2009 .....	18
Tabela 4	Liczba mieszkańców z podziałem na wiek .....	19
Tabela 5	Liczba mieszkańców z podziałem na wiek na tle gminy .....	20
Tabela 6	Poziom wykształcenia mieszkańców gminy Nowe Miasto Lubawskie .....	20
Tabela 7	Liczba bezrobotnych w Gminie Nowe Miasto Lubawskie w poszczególnych latach .....	21
Tabela 8	Liczba bezrobotnych z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy .....	23
Tabela 9	Liczba bezrobotnych z podziałem na poziom wykształcenia .....	24
Tabela 10	Parametry ujęcia wody w miejscowości Gwiździny .....	48
Tabela 11	Analiza SWOT miejscowości Gwiździny .....	49
Tabela 12	Wizja i kierunki rozwoju miejscowości .....	50
Tabela 13	Zadanie 1 .....	52
Tabela 14	Zadanie 2 .....	53
Tabela 15	Zadanie 3 .....	53
Tabela 16	Zadanie 4 .....	54
Tabela 17	Zadanie 5 .....	54
Tabela 18	Zadanie 6 .....	55
Tabela 19	Zadanie 7 .....	55
Tabela 20	Zadanie 8 .....	56
Tabela 21	Zadanie 9 .....	57
Tabela 22	Zadanie 10 .....	57
Tabela 23	Zadanie 11 .....	58
Tabela 24	Zadanie 12 .....	58
Tabela 25	Zadanie 13 .....	59
Tabela 25	Harmonogram realizacji projektów w miejscowości Gwiździny .....	60
Tabela 26	Harmonogram wdrażania Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny .....	61
Tabela 27	Harmonogram monitorowania Planu Odnowy Miejscowości Gwiździny .....	63

## Spis rysunków

Rysunek 1	Położenie powiatu nowomiejskiego na tle województwa .....	8
Rysunek 2	Położenie Gminy Nowe Miasto Lubawskie na tle powiatu nowomiejskiego	9
Rysunek 3	Miejscowość Gwiździny na tle gminy .....	9
Rysunek 4	Wschodnia część gminy na mapie z przełomu XVIII i XIX wieku .....	13
Rysunek 5	Gwiździny z lotu ptaka .....	14
Rysunek 6	Obszaru o szczególnym znaczeniu .....	15
Rysunek 7	Struktura obszarowa gospodarstw rolnych .....	17
Rysunek 8	Struktura płci w miejscowości Gwiździny .....	18
Rysunek 9	Liczba mieszkańców w poszczególnych latach .....	19
Rysunek 10	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych .....	22
Rysunek 11	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych wg płci .....	23
Rysunek 12	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na tle gminy .....	25
Rysunek 13	Ścianka wspinaczkowa wybudowana w ramach projektu MKIS w Sali gimnastycznej Zespołu Szkół im. Rodu Działyńskich w Bratianie .....	26
Rysunek 14	Przedstawienie teatralne w wykonaniu KGW – koniec lat 50-tych .....	28
Rysunek 15	Remiza OSP Gwiździny .....	29
Rysunek 16	Powiatowy Dzień Strażaka w Gwiździnach - 2007 .....	30
Rysunek 17	Czytelnicy Gminnej Biblioteki Publicznej w Gwiździnach .....	31
Rysunek 18	Marsz na Grunwald .....	32
Rysunek 19	LZS Wicher Gwiździny .....	33
Rysunek 20	Jezioro Rubkowo .....	36
Rysunek 21	Kościół parafialny p.w. św. Jana Bosco .....	38
Rysunek 22	Kapliczka .....	39
Rysunek 23	Gwiździny – dwór .....	40
Rysunek 24	Gwiździny – gorzelnia .....	41
Rysunek 25	Świetlica wiejska w Gwiździnach .....	42
Rysunek 26	Gminna Biblioteka Publiczna w Gwiździnach .....	43
Rysunek 27	Szkoła Podstawowa im. Kazimierza Wróblewicz w Gwiździnach .....	46